

Beheerrapportage 2015

INHOUDSOPGAVE

1. LEESWIJZER	3
2. BEHEERRAPPORTAGE 2015	4
2.1 Waterveiligheid	4
2.1.1 Beleidsdoelen	5
2.2 Voldoende water	10
2.2.1 Beleidsdoelen	10
2.3 Schoon water	19
2.3.1 Beleidsdoelen	20
2.4 Organisatie	24
2.4.1 Wetterskip Fryslân op Koers	25
2.4.2 Innovatie	28
2.4.3 Duurzaamheid	29
2.4.4 Samenwerking	30
2.4.5 Internationale samenwerking	31
2.4.6 Assetmanagement	32
2.4.7 Educatiebeleid	33
2.4.8 Overige ontwikkelingen in de bedrijfsvoering	34

3. BIJLAGEN	38
Bijlage 1: Realisatie van baten en lasten naar kosten- en opbrengstsoorten	38
Bijlage 2: Realisatie van netto-kosten naar beleidsproducten	40
Bijlage 3: Lijst van verbonden partijen	44
Bijlage 4: Staat van vaste activa	45
Bijlage 5: Staat van vaste schulden	46

1. LEESWIJZER

De beheerrapportage 2015 is een aanvulling op de jaarrapportage 2015. Deze beheerrapportage wordt, inclusief de uitvoeringsinformatie, vastgesteld door het dagelijks bestuur en ter informatie aan het algemeen bestuur aangeboden.

BEHEERRAPPORTAGE

In deze beheerrapportage is het gerealiseerde beleid van Wetterskip Fryslân voor het begrotingsjaar 2015 in concrete maatregelen opgenomen. Dit beleid is verdeeld naar de programma's waterveiligheid, voldoende water, schoon water en organisatie. Elk programma wordt kort ingeleid en geeft een overzicht van het dagelijks werk. Daarna volgen de belangrijkste concrete beleidsdoelstellingen voor 2015 en in hoeverre deze gerealiseerd zijn. De realisatie wordt ook weergegeven door een kleurcode.

- Behalen doelstelling is gerealiseerd
- Doelstelling is niet in 2015 behaald, maar wordt begin 2016 gerealiseerd
- Doelstelling is niet volgens begroting gerealiseerd
- Doelstelling is gewijzigd in samenspraak met bestuur of vanuit andere overheid

UITVOERINGSINFORMATIE

Conform het Waterschapsbesluit (artikelen 4.69 t/m 4.73) wordt jaarlijks bij de jaarrapportage de uitvoeringsinformatie opgesteld. Het dagelijks bestuur dient de uitvoeringsinformatie behorende bij de jaarrapportage 2015 vast te stellen. In de uitvoeringsinformatie moeten de volgende onderwerpen worden opgenomen:

- realisatie van baten en lasten naar kosten- en opbrengstsoorten;
- realisatie van netto- kosten naar beleidsproducten;
- de lijst van verbonden partijen;
- de staat van vaste activa;
- de staat van vaste schulden

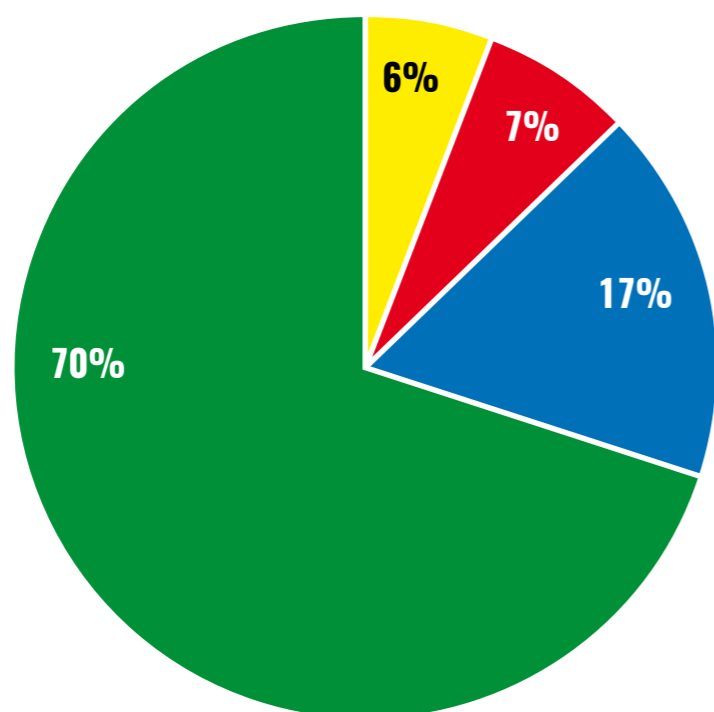
In bijlage één tot en met vijf zijn deze paragrafen opgenomen.

BEHEERRAPPORTAGE 2015

In dit hoofdstuk is per programma opgenomen een inleiding, de realisatie van de concrete beleidsdoelstellingen, de realisatie van de netto lasten en de ontwikkeling van de kredietportefeuille. De realisatie van de concrete beleidsdoelen is, naast een tekstuele toelichting, aangegeven met een kleurcode. Hieronder is de realisatie in kleurcodes samengevat:

REALISATIE BELEIDSDOELEN 2015

- Behalen doelstelling is gerealiseerd
- Doelstelling is niet in 2015 behaald, maar wordt begin 2016 gerealiseerd
- Doelstelling is niet volgens begroting gerealiseerd
- Doelstelling is gewijzigd in samenspraak met bestuur of vanuit andere overheid

2.1 WATERVEILIGHEID

Om Nederland duurzaam te beschermen tegen overstromingen vanuit zee, meren of rivieren zijn in het deltaprogramma nieuwe veiligheidsnormen voor primaire waterkeringen ontwikkeld. Ook staan in het programma voorkeursstrategieën om de dijken en duinen aan de toekomstige veiligheidsnormen te laten voldoen. Via het Hoogwaterbeschermingsprogramma worden de verbeterwerken van de dijken geprogrammeerd en uitgevoerd. Deze zijn nodig zodat in 2050 alle waterkeringen aan de nieuwe normen voldoen.

Ons programma waterveiligheid richt zich op het beschermen van inwoners tegen overstroming en wateroverlast door middel van waterkeringen. Door goed beheer, onderhoud, vergunningverlening en handhaving zorgt het waterschap ervoor dat dijken, duinen en kaden sterk en betrouwbaar blijven.

Kaden langs de boezem in Fryslân en het Groninger Westerkwartier beschermen de achterliggende polders tegen wateroverlast. Veel kaden zijn door de provincie aangewezen en genormeerd. Periodiek toetst het waterschap of deze regionale waterkeringen nog aan de provinciale norm voldoen. Als er verbeteringen nodig zijn dan nemen we deze in het herstelprogramma oevers en kaden op. Daarnaast richten we ons met de muskusrattenbestrijding op de veiligheid van de boezemkaden.

DAGELIJKS WERK

Dagelijks voert Wetterskip Fryslân het beheer over de volgende waterkeringen:

Langs het IJsselmeer en Waddenzee	164 kilometer
Op de Waddeneilanden Ameland, Terschelling en Schiermonnikoog	43,5 kilometer
Langs de boezem in Fryslân en het Groninger Westerkwartier	3.185 kilometer

Het beheer bestaat onder andere uit het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden en verbeterprojecten, toezicht houden, ontheffingen verlenen en muskusratten bestrijden.

2.1.1 BELEIDSDOELEN

DELTAPROGRAMMA (VEILIGHEID, KUST EN WADDENGEBIED)

Door het uitvoeren van het deltaprogramma, zorgen we er voor dat ons land de komende honderd jaar beschermd wordt tegen wateroverlast en over genoeg zoetwater beschikt. De nieuwe normering voor de primaire waterkeringen wordt in 2017 wettelijk verankerd.

ONDERWERP	PK 7: UITVOEREN DELTAPLAN VEILIGHEID, KUST EN WADDENGEBIED
Doelstelling	Ook bij te verwachten klimaatveranderingen moet veilig werken, wonen en recreëren mogelijk blijven.
Maatregel MP	Inbreng in de uitvoering van het deltaplan.
Prestatie 2015	Een ambtelijke en bestuurlijke inbreng in de start van de uitvoering van het deltaplan.
Rapportage	In 2015 startte Wetterskip Fryslân met de uitvoering van het deltaprogramma. In de gewijzigde Waterwet staan nieuwe normen voor de waterveiligheid. Ook zetten we vanaf 2017 het Hoogwaterbeschermingsprogramma op basis van de nieuwe normering in volgorde van urgentie uit. Dit kan leiden tot het uitstellen van projecten. De projecten Koehool-Westholwerderpolder en Westholwerderpolder-Lauwersmeer starten zoals gepland in 2016. Voor de te versterken Waddenzeedijken hebben de drie noordelijke waterschappen de kansrijke voorkeursvarianten onderzocht in de project overstijgende verkenning (POV) Waddenzeedijken (2014-2017). Het doel is om kansrijke, bestuurlijk gedragen oplossingen te ontwikkelen (onder andere koppeling met integrale gebiedsontwikkeling, recreatie en natuur) die kunnen worden gebruikt in de toekomstige HWBP-dijkversterkingsprojecten. Daarnaast doen we in de POV onderzoek naar hydraulische randvoorwaarden (waterstanden en golven) en productinnovaties.

OVERDRACHT KERINGEN EN OPSTELLEN BEHEERVISIE DUINWATERKERINGEN

In het kader van efficiënt waterbeheer hebben de Unie van Waterschappen en het Rijk afgesproken dat primaire waterkeringen zoveel mogelijk in beheer komen bij de waterschappen.

ONDERWERP	PK 8: OVERDRACHT PRIMAIRE KERINGEN WADDENEILANDEN
Doelstelling	Het besluit over overname, onder voorwaarden, van het beheer en onderhoud van de primaire waterkeringen op de vier Friese Waddeneilanden is genomen.
Maatregel MP	Wetterskip Fryslân neemt, indien mogelijk, het primaire waterkeringbeheer van de primaire duinwaterkeringen (op Vlieland, Terschelling en Ameland) en de primaire dijk van Vlieland over van het Rijk.
Prestatie 2015	Voltooiing van de overname van het beheer van de primaire zeedijk op Vlieland.
Rapportage bestuur	In het najaar van 2015 voerden we overleg met Rijkswaterstaat Noord-Nederland over welke primaire waterkeringen het Rijk nog in beheer heeft op de Friese Waddeneilanden en kunnen worden overgedragen aan Wetterskip Fryslân. Afgesproken is om eerst het proces af te stemmen met Rijkswaterstaat, voordat de inventarisatie van duinwaterkeringen en dijken die overgedragen kunnen worden start. Op basis van specifieke overdrachtsdocumenten per duinwaterkering/ primaire dijk beslist het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân over de overdracht.

ONDERWERP	PK 9: OVERDRACHT NIEUWEBILDTDIJK, KOEDIJK EN ÂLDDYK
Doelstelling	Overdracht van het eigendom, beheer en onderhoud van de voormalige keringen met aandacht voor de cultuurhistorische waarde van deze eeuwenoude zeedijken en coupures.
Maatregel MP	Wetterskip Fryslân werkt aan de overdracht aan derden.
Prestatie 2015	Afhankelijk van interesse bij derden de overdracht van het eigendom, beheer en onderhoud van de Nieuwebildtdijk, de Koedijk en Âlddyk.
Rapportage bestuur	<p>Nieuwebildtdijk: voor de overdracht van het eigendom is geen overnamekandidaat gevonden. De bermpercelen en opstal- en erfpachtpercelen zullen actief te koop worden aangeboden aan bewoners als de gelegenheid zich voordoet.</p> <p>Koedijk: de twee dijkovergangen (coupures) zijn in principe verkocht. Met de verkoop van de overige percelen wordt gewacht op de afronding van de grondverwerving van gemaal Vijfhuizen.</p> <p>Âlddyk: de eigenaren van het naastliggende perceel hebben aangegeven welke percelen of gedeelten van percelen zij willen kopen. Het overgrote deel wordt aan die perceeleigenaren verkocht tegen taxatiewaarde. Een klein deel wordt openbaar verkocht. Nadat een verdeling is gemaakt, worden de percelen gesplitst of samengevoegd en worden de koopovereenkomsten opgesteld. Realisatie verkoop: 2016.</p>

ONDERWERP	PK 19: OPSTELLEN BEHEERVISIE DUINWATERKERINGEN
Doelstelling	Een beheervisie voor primaire duinwaterkeringen.
Maatregel MP	Het ontwikkelen van een beheervisie voor de primaire duinwaterkeringen.
Prestatie 2015	Een beheervisie duinwaterkeringen wordt opgeleverd voor bestuurlijke behandeling.
Rapportage bestuur	Op basis van de uitgangspunten uit de bestuursofferte duinwaterkeringen heeft Wetterskip Fryslân de berekeningen van de veiligheid van de duinwaterkering op Schiermonnikoog uitbesteed. Deze berekeningen worden opgeleverd in het eerste kwartaal van 2016. Naast inzicht in de veiligheid bieden de berekeningen inzicht in de mogelijkheden voor dynamiek (stuifkuilen en doorstuiving) van de zeereep (eerste duinenrij na het strand). De analyse van deze berekeningen vormt de concrete invulling van de generieke beheervisie duinwaterkeringen. Vanwege benodigde afstemming met het nieuwe algemeen bestuur wordt de beheervisie in het najaar van 2016 opgeleverd voor bestuurlijke behandeling.

PILOT DISTELBESTRIJDING

De verwachting is dat, door regels vanuit Europa, het vanaf 2018 niet meer mogelijk is om distels op de primaire waterkeringen chemisch te bestrijden. Om de gevolgen voor Wetterskip Fryslân in beeld te krijgen is de pilot met handmatige distelbestrijding uitgevoerd.

ONDERWERP	PK 13: PILOT DISTELBESTRIJDING
Doelstelling	Beperking gebruik van bestrijdingsmiddelen op de primaire waterkeringen.
Maatregel MP	Een vier jaar durende pilot met handmatige distelbestrijding.
Prestatie 2015	De pilot distelbestrijding is geëvalueerd waarbij bij Molkwerum een telronde en een vegetatie-inventarisatie zijn uitgevoerd. Daarnaast is een eindrapportage opgesteld met de eindconclusie over het handmatig bestrijden.
Rapportage bestuur	In de zomermaanden is een vegetatie-inventarisatie uitgevoerd. Na afronding van deze inventarisatie is eind 2015 een eindrapportage opgesteld. Uit de pilot met handmatige distelbestrijding blijkt dat dit arbeidsintensief is. In de komende jaren wordt duidelijk of de verplichting om handmatig distels te gaan bestrijden er komt en wat daarvan het exacte effect is op de uitvoering van ons onderhoudspakket op de dijken.

HOOGWATERBESCHERMINGSPROGRAMMA

Het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) is onderdeel van het nationale Deltaprogramma. Wetterskip Fryslân zoekt met de provincie, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en andere partijen naar samenwerkingsmogelijkheden om aan de veiligheidsnorm te kunnen voldoen, nu en in de toekomst. Elke zes jaar vindt een wettelijke toetsing plaats van de primaire waterkeringen. Op basis van de resultaten van de derde Veiligheidstoets (2011) is samen met de Unie van Waterschappen en het Rijk de programmering opgesteld. Jaarlijks wordt dit programma geactualiseerd. Sinds de eerste programmering 2014-2019 werken de waterschappen Noorderzijlvest, Hunze en Aa's en Wetterskip Fryslân in dijkkring 6-verband gezamenlijk aan de Project Overstijgende Verkenning Waddenzeedijken 2014-2016 (POV). Het doel van de POV is om, vooruitlopend op de daadwerkelijke start van de dijkversterkingsprojecten, één projectoverstijgende verkenning uit te voeren voor de Waddenzeedijken. In deze verkenning wordt onderzocht of er generieke,

breed toepasbare oplossingen zijn die kunnen worden toegepast binnen dijkkring 6, maar mogelijk ook landelijk. Hierbij kan gedacht worden aan een combinatie van dijkversterkingen met kwelders, overslagbestendige dijken, brede dijken, innovatieve dijken en zandsuppleties. De resultaten van de POV Waddenzeedijken vormen het startpunt voor de afzonderlijke projecten. Recent is de programmering geactualiseerd voor de periode 2017 – 2022. Naast de POV staan voor het Wetterskip Fryslân ook de versterkingen tussen Koehool – West Holwerderpolder en West-Holwerderpolder – Lauwersmeer geprogrammeerd. In 2016 starten we de verkenning daarvan op.

ONDERWERP	PK 10: HOOGWATERBESCHERMINGSPROGRAMMA (HWBP-2) DIJKEN EN KUNSTWERKEN
Doelstelling	Het bieden van veiligheid aan iedereen die woont, werkt en recreëert in het beheergebied, op basis van de veiligheidsnormen uit de Waterwet.
Maatregel MP	Vorbereiding en uitvoering van verbeteringen aan de primaire waterkeringen (37,7 kilometer) en vijf kunstwerken die in de tweede veiligheidstoetsing 'onvoldoende' scoorden.
Prestatie 2015	Meerjarig programma dijkverbeteringen 2015 tot en met 2018: Dijkverbetering Ameland 16,6 kilometer Dijkverbetering Lemmer 4,8 kilometer Dijkverbetering Waddenzee 13 kilometer
Rapportage bestuur	Het investeringsprogramma ligt over meerdere jaren gezien op koers. Het project dijkverbetering IJsselmeerdijk en het project dijkverbetering Ameland gingen in 2015 onder grote belangstelling officieel van start en de uitvoering is breedvoerig onder de aandacht gebracht. De uitvoering van het project in Lemmer verloopt voorspoedig. De uitvoering van het project op Ameland kent enige opstartproblemen. Door de aanwezigheid van asbest is het werk tijdelijk stilgelegd. Gelukkig bleek het een lokaal probleem te zijn. De aannemer heeft een geactualiseerd uitvoeringsplan opgesteld. Daardoor zijn er geen gevolgen voor de opleveringsdatum van het project. Voor de versterking Waddenzeedijk is het werk definitief gegund.

ONDERWERP	PK 20: VERKENNING NIEUW HOOGWATERBESCHERMINGSPROGRAMMA (NHWBP) DIJKEN EN KUNSTWERKEN
Doelstelling	Het bieden van veiligheid aan iedereen die woont, werkt en recreëert in het beheergebied, op basis van de veiligheidsnormen uit de Waterwet.
Maatregel MP	De verkenning opstellen voor verbeteringen aan de primaire waterkeringen (63 kilometer) en verbetering van acht kunstwerken die in de derde veiligheidstoetsing 'onvoldoende' scoorden.
Prestatie 2015	In dijkkring 6 verband starten met de projectoverstijgende verkenning Waddenzee waarbij in 2015 en daarna een POV-fase 2 wordt opgesteld.
Rapportage bestuur	Het gezamenlijke plan van aanpak (van de drie noordelijke waterschappen) voor fase 2 van de projectoverstijgende verkenning is afgerond en beoordeeld. Ook is de aanvraag voor de herbeschikking getoetst. De bevindingen zijn opgepakt en zullen begin 2016 tot een definitieve herbeschikking leiden. Het plan van aanpak bevat twaalf onderzoeksplannen die in de periode 2015 tot en met medio 2018 worden uitgewerkt. De onderzoeksplannen bevatten drie innovatierichtingen gericht op het actualiseren van hydraulische randvoorwaarden, productinnovatie en innovatie voor dijkconcepten/processen. Wetterskip Fryslân heeft in samenspraak met de Programmadirectie HWBP afgesproken om tot een praktische koppeling te komen tussen de onderzoeksopgaven en geprogrammeerde projecten (afgetoetste dijkvakken in dijkkring 6). Op deze wijze worden de kosten van de onderzoeksvragen binnen de te onderscheiden projecten opgenomen en voor 100% door het HWBP gefinancierd. In december 2015 startte het waterschap met het formuleren van de opdracht van de versnelde verkenning van twee projecten uit onze opgave op dijkkring zes.

VEILIGHEIDSTOETS EN OEVERS EN KADEN

Eens in de zes jaar toetst Wetterskip Fryslân of de regionale waterkeringen langs de Friese boezem en de boezem van het Groninger Westerkwartier aan de provinciale norm voldoen.

ONDERWERP	OK 1: VEILIGHEIDSTOETS
Doelstelling	De regionale boezemkaden voldoen aan de provinciale veiligheidsnormen uit het Waterhuishoudingsplan en de provinciale Waterverordening.
Maatregel MP	In 2015 wordt de veiligheidstoetsing van de risicovolle boezemkaden volgens de Leidraad toetsing veiligheid regionale waterkeringen afgerond met de Dijk analyse methode (DAM).
Prestatie 2015	Afronden van de stabiliteitstoets.
Rapportage bestuur	De veiligheidstoets van oevers en kaden bestaat uit een hoogtetoets (in 2014 afgerond) en een stabiliteitstoets. De stabiliteitsberekeningen vinden in meerdere zogenaamde 'afpelrondes' plaats, van grof naar fijn. Dit proces is zoveel mogelijk geautomatiseerd om kosten te besparen. Voor de stabiliteitstoets is grondonderzoek een onlosmakelijk onderdeel van de laatste ('fijnere') rondes. In deze rondes zijn de resultaten gebruikt van het eind 2014 gedane grondonderzoek. Na analyse hiervan volgt begin 2016 de afronding van de stabiliteitstoets. De doorlooptijd van deze laatste rekenrondes was toch langer dan vooraf was ingeschat vanwege een nadere detaillering van de verbeteropgave.

ONDERWERP	OK 3: HERSTELPROGRAMMA OEVERS EN KADEN
Doelstelling	De regionale boezemwaterkeringen (stedelijk en landelijk gebied) voldoen in 2027 aan de provinciale veiligheidsnormen uit het Waterhuishoudingsplan en de provinciale Waterverordening.
Maatregel MP	Het voorbereiden en uitvoeren van het herstelprogramma oevers en kaden. De restopgave na 2014 is 321 kilometer. Over de periode 2015 tot en met 2027 moet er jaarlijks gemiddeld 25 kilometer aan oevers en kaden verbeterd zijn.
Prestatie 2015	Realiseren van het gemiddelde aantal van 25 kilometer verbeterde boezemkaden.
Rapportage bestuur	In 2015 heeft Wetterskip Fryslân in totaal 160 kilometer kadeverbetering onderhanden genomen binnen diverse projecten. Een deel daarvan, 58 kilometer, is in 2015 opgeleverd. In 2015 zijn er meer kilometers verbeterde boezemkade opgeleverd dan het begrote jaargemiddelde van 25 kilometer, doordat een deel van de prestaties van 2014 in 2015 is afgerond. Het meerjarengemiddelde blijft hiermee op koers.

ONDERWERP	OK 5: OEVERINRICHTING EN -BESCHERMING
Doelstelling	Doelmatig beheer en onderhoud, inrichting en bescherming oevers Friese boezem.
Maatregel MP	Het inventariseren en vervolgens evalueren van de effectiviteit van het beheer en onderhoud van oevers en van de huidige oeverinrichting en -bescherming.
Prestatie 2015	1) Afronden globale inventarisatie en analyse oevers langs vaarwegen in het plan van aanpak beheer en onderhoud. 2) Verkennen effecten flexibel peil op oeverconstructies en plan van aanpak t.b.v. totaal beheer en onderhoudsplan oeverbeheer.
Rapportage bestuur	Bij het opstellen van het waterbeheerplan 2016 - 2021 is deze maatregel heroverwogen in samenhang met enkele andere maatregelen die betrekking hebben op klein en groot onderhoud van boezem en deelsystemen. Die heroverweging heeft ertoe geleid dat in de begroting 2016 in het programma voldoende water de nieuwe maatregel 'integraal onderhoudsplan waterlopen boezem en deelsystemen' is opgenomen. Dit onderhoudsplan stelt het waterschap in de periode 2016 tot en met 2018 modulair op. Sommige onderdelen van dit onderhoudsplan (hekkelen en baggeren waterlopen en onderhoud natuurvriendelijke oevers) worden in 2016 ter vaststelling voorgelegd aan het algemeen bestuur. In 2018 wordt ook het onderhoud voor de beschoeiingen ter vaststelling voorgelegd aan het algemeen bestuur. We geven met de voltooiing van het integraal onderhoudsplan in 2018 een compleet beeld van het onderhoud van alle assets in de boezem en deelsystemen. De inventarisatie en analyse wordt verbreed (niet alleen beschoeiingen langs vaarwegen) en betreft alle beschoeiingen in de boezem en deelsystemen. Vanaf 2016 gaan we de beschoeiingen inventariseren en analyseren. De genoemde effecten van een flexibel peil op de oeverconstructies wordt meegenomen in de beheervisie voor de boezem, die ook als nieuwe maatregel in de begroting 2016 wordt opgenomen. De beheervisie boezem wordt in 2017 ter vaststelling aan het algemeen bestuur aangeboden.

REGIONALE WATERKERINGEN

Op basis van de uitkomst van het onderzoek naar de overstromingsrisico's bij regionale waterkeringen hebben Wetterskip Fryslân en provincie Fryslân in 2015 bepaald of dit tot aangepast beleid in het Waterbeheerplan en het Waterhuishoudingsplan zou moeten leiden.

ONDERWERP	OK 6: VEILIGHEIDSKLASSEN REGIONALE KERINGEN
Doelstelling	Risicogericht omgaan met de verbetering van regionale keringen.
Maatregel MP	Onderzoek naar overstromingsrisico's bij regionale keringen.
Prestatie 2015	<ol style="list-style-type: none"> Op basis van het in 2014 afgeronde onderzoek, samen met de Provincie, nagaan of het Waterbeheerplan en het Waterhuishoudingsplan beleidsmatig moeten worden aangepast. Start actualisatie van de ontwerpregels voor de regionale waterkeringen.
Rapportage bestuur	<ol style="list-style-type: none"> De provincie besloot dat in het nieuwe Waterhuishoudingsplan geen beleidsmatige wijzigingen worden doorgevoerd. Dit betekent dat er geen differentiatie in de norm plaatsvindt, de grote kaderingen niet worden opgedeeld en dat alle huidige regionale keringen ook in de toekomst een regionale waterkering blijven. Om een robuust en veerkrachtig boezemwatersysteem te realiseren, besloot Wetterskip Fryslân regionale waterkeringen risicogericht te gaan ontwerpen. Dit betekent dat het waterschap bij het bepalen van de aanleghoogte van de kade rekening houdt met de economische waarde van het achterland. De norm van minimaal 1/100 per jaar blijft, maar zonder extra hoogte voor ander risico's. Het waterschap startte na de zomer van 2015 met het actualiseren van de Leidraad ontwerpen regionale waterkeringen, waarin het principe van risicogericht ontwerpen verder wordt uitgewerkt. De leidraad wordt in het voorjaar van 2016 opgeleverd voor bestuurlijke besluitvorming.

ONDERWERP	LK 3: BEHEERINSTRUMENTEN LOKALE KADEN
Doelstelling	De beheerinstrumenten voor lokale waterkeringen zijn opgesteld.
Maatregel MP	In 2015 zijn alle lokale kaden opgenomen in legger en beheerinstrumenten.
Prestatie 2015	Integratie van het beleidsplan lokale kaden in de beleidsregels voor de integrale legger en verwerking in de legger.
Rapportage bestuur	De lokale kaden zijn in 2015 opgenomen in de legger.

MUSKUSRATTENBESTRIJDING

Muskusratten graven hun bouwen (holen) in boezemkaden. De aanwezigheid van grote bouwen heeft een negatief effect op de veiligheid die de boezemkaden bieden aan de achterliggende polder. Daarom probeert Wetterskip Fryslân de muskusrattenpopulatie zoveel mogelijk te beperken. Doelstelling van Wetterskip Fryslân is om de vangstresultaten in 2015 in heel Fryslân (40 vanggebieden) onder de controledoelstelling van 0,25 vangsten/uur (v/u) te houden. In de 40 vanggebieden die Fryslân telt, zijn in 2015 2.079 muskusratten gevangen. Hiervoor zijn 42.649 velduren ingezet. Dit komt overeen met 0,05 v/u. In alle 40 vanggebieden is de controledoelstelling van 0,25 vangsten per uur of minder gerealiseerd.

2.2 VOLDOENDE WATER

Met het programma voldoende water werkt Wetterskip Fryslân aan een robuust watersysteem dat de effecten van toekomstige klimaatveranderingen en bodemdaling kan opvangen. Dit programma is gericht op het beheer en onderhoud van zee- en poldergemalen, opmalingen, stuwen, inlaten en peilgebieden, hoofdwatertangen en spuisluisen. Een belangrijke taak is ook de uitvoering van het dagelijkse peilbeheer in de deelwatersystemen en boezem. Het watersysteem is ingericht voor een efficiënte vervulling van de functies landbouw, bebouwing, natuur, scheepvaart en recreatie. De werkzaamheden richten zich op het in goede staat houden van het watersysteem, de waterkwaliteit, de waterhoeveelheid en het grondwaterbeheer.

Bij de waterhoeveelheid bestaat het reguliere werk onder meer uit:

- Regelen van de waterpeilen.
- Opstellen van peilbesluiten.
- Opstellen en actualiseren van de legger waterlopen en kunstwerken.
- Uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden aan watersystemen (zoals bijvoorbeeld hekkelen en baggeren) en gemalen.
- Uitvoeren van verdrogingsbestrijdingsprojecten.
- Verrichten van het grondwaterbeheer.
- Houden van toezicht en het verlenen van ontheffingen.

Het opstellen van peilbesluiten en het opstellen en actualiseren van de legger waterlopen en kunstwerken geven een juridische basis voor het dagelijkse beheer van de watersystemen. Ook maakt het duidelijk welke inspannings- en onderhoudsverplichtingen het waterschap en haar ingelanden hebben. Wetterskip Fryslân stelt daarnaast watergebiedsplannen op. Door het uitvoeren van projecten past het waterschap de inrichting van het watersysteem stelselmatig aan.

DAGELIJKS WERK

De watersystemen in het beheergebied in goede staat houden. De werkzaamheden richten zich op de waterkwaliteit, de waterkwantiteit en het grondwaterbeheer. Het waterschap beheert:

Gemalen	circa 980
Stuwen	circa 4.300
Inlaten	circa 4.000
Peilgebieden	circa 8.200
Hoofdwatertangen	circa 5.800 km
Spuisluisen	3

Voor de waterkwantiteit houdt Wetterskip Fryslân zich bezig met onder meer: het regelen van de waterpeilen, opstellen van peilbesluiten, opstellen en actualiseren van de legger waterlopen en kunstwerken, uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden aan watersystemen (bijvoorbeeld hekkelen en baggeren) en gemalen, grondwaterbeheer, houden van toezicht en het verlenen van ontheffingen.

2.2.1 BELEIDSDOELEN

WATERGEBIEDSPANNEN EN VERDROGGINGSBESTRIJDING NATUUR

Samen met de streek stelt Wetterskip Fryslân watergebiedsplannen op. Hierin zijn integraal uitgewerkt: het gewenst peilbeheer en de verschillende wateropgaven (normering regionale wateroverlast, droogtebestrijding, kaderrichtlijn water, knelpuntenbeheer en onderhoud).

In een watergebiedsplan staat in hoofdlijnen hoe het waterbeheer in het gebied in de komende tien jaar uitgevoerd moet worden en welke maatregelen daarvoor nodig zijn. De genoemde maatregelen worden zoveel mogelijk uitgevoerd binnen integrale gebiedsontwikkelingen.

Nadat een watergebiedsplan is vastgesteld, vindt herziening van de peilbesluiten plaats.

De voortgang van de uitvoering van maatregelen uit de watergebiedsplannen is afhankelijk van de beschikbare middelen. De uit te voeren maatregelen en de beschikbare middelen worden op elkaar afgestemd. Het instrument 'strategisch programmeren' wordt ingezet om met de juiste overwegingen te prioriteren.

ONDERWERP	VO 4: WATERGEBIEDSPANNEN
Doelstelling	Kwantificeren en lokaliseren van de beleidsopgaven per gebiedsblok.
Maatregel MP	Samen met de streek opstellen van watergebiedsplannen (WGP's). Hierin zijn integraal uitgewerkt: het gewenst peilbeheer en de verschillende wateropgaven (normering regionale wateroverlast, droogtebestrijding, kaderrichtlijn water, knelpuntenbeheer en onderhoud).
Prestatie 2015	Eind 2015 zijn vier watergebiedsplannen opgesteld (Greidhoeke, Koningsdiep-Oost, Linde en Zwarte Haan-Roptazijl).
Rapportage bestuur	<p>Eind 2015 zijn de planteksten van Greidhoeke en Linde nagenoeg klaar. De vaststellingsprocedure kan in 2016 gestart worden.</p> <p>Het planproces voor het watergebiedsplan Koningsdiep Oost heeft in 2015 geen vervolg gekregen door de noodzakelijke afstemming op de provinciale procedure voor Natura 2000. Deze procedure is nog niet gestart aan het einde van 2015.</p> <p>Watergebiedsplan Zwarte Haan-Roptazijl is eind 2015 nog niet gestart om het gebiedsproces Franeker-Harlingen rondom de bodemdaling niet te verstoren. Dit watergebiedsplan wordt in 2016 opgepakt.</p> <p>Van de watergebiedsplannen Twijzel, Tjonger en Zuidelijke Veenpolders zijn de vaststellingsprocedures in 2015 gestart en worden afgerond in het tweede kwartaal van 2016.</p> <p>Inmiddels zijn van de 20 te maken watergebiedsplannen 13 bestuurlijk vastgesteld, te weten de WGP's Schiermonnikoog, Ferwerderadiel, Koningsdiep-West, Vlieland, Dongeradeel, Terschelling, Appelscha, Ameland, Grutte Wielen, Alde Feanen, Gaasterlân, Tusken Ie & Swemmer en Súdwesthoeke-Fryske Marren.</p>

ONDERWERP	VO 5: HERZIENING PEILBESLUITEN
Doelstelling	Herziening van peilbesluiten.
Maatregel MP	Opstellen van nieuwe peilbesluiten voor gebieden waarvoor een watergebiedsplan is vastgesteld.
Prestatie 2015	Een voor vier gebieden herzien ontwerp-peilbesluit (Alde Feanen, Gaasterlân, Appelscha en Twijzel).
Rapportage bestuur	<p>Er zijn geen herzien ontwerp-peilbesluiten opgesteld voor de gebieden Alde Feanen, Gaasterlân, Appelscha en Twijzel.</p> <p>Wetterskip Fryslân startte in 2014 met het opstellen van het peilbesluit Gaasterlân. De plantekst van dit peilbesluit is in 2015 geleverd. Door een verruiming van de opdracht (onderzoek samenvoegen peilvakken) liep het opstellen van dit peilbesluit vertraging op.</p> <p>De peilbesluiten voor de gebieden Alde Feanen en Appelscha zijn niet gestart vanwege het vastgestelde nieuwe beleid voor de veenweidevisie en samenvoegen peilvakken.</p> <p>Peilbesluit Twijzel liep vertraging op door het parkeren van het watergebiedsplan Twijzel in de commissievergadering van september 2015.</p> <p>Van het WGP Koningsdiep-West is het peilbesluit voor een deelgebied nagenoeg klaar. De vaststellingsprocedure startte eind 2015. Het peilbesluit Groote Wielen is opgesteld in 2014. De bestuurlijke vaststellingsprocedure is afgerond in 2015.</p> <p>Van de 20 watergebiedsplangebieden zijn zeven herziene peilbesluiten vastgesteld, te weten: Terschelling, Ameland, Vlieland, Schiermonnikoog, Dongeradeel, Ferwerderadiel-Leeuwarderadeel en Grote Wielen.</p>

ONDERWERP	VO 12: VERDROGINGSBESTRIJDING NATUUR
Doelstelling	Bijdragen aan de afname van het areaal verdroogde natuur.
Maatregel MP	Aanpassen van waterhuishoudkundige condities in en om gebieden met verdroging.
Prestatie 2015	Voor circa acht deelgebieden in de watergebiedsplannen Terschelling, Vlieland, Schiermonnikoog, Twijzel en Koningsdiep worden verdrogingsplannen uitgevoerd.
Rapportage bestuur	<p>Projecten met verdrogingsmaatregelen op Vlieland en Schiermonnikoog zijn voor de zomer aanbesteed. De werkzaamheden zijn gestart en de afronding is naar verwachting medio 2016.</p> <p>Het project Koningsdiep is afgerond. Het project voorziet in diverse antiverdrogingsingrepen, zoals het plaatsen van een stuw en inlaat met vispassage, het minder diep maken en deels dempen van een kwelsloot tussen De Poasen en het Wijnjeterper Schar en het verhogen van het peil in de meestromende polder De Poasen.</p> <p>Het project herinrichting Achtkarspelen (antiverdrogingsmaatregelen Rohel-West) is gereed.</p> <p>De provincie is trekker voor het opstellen van een inrichtingsplan Twijzeler Mieden dat voorziet in diverse antiverdrogingsmaatregelen. De uitvoering wordt eind 2016 verwacht.</p> <p>De verdrogingsbestrijding op Terschelling heeft betrekking op het duingebied. In het westelijk duingebied loopt momenteel de planvorming, waarbij Staatsbosbeheer trekker is en Wetterskip Fryslân meedenkt en bij de uitvoering meefinanciert. De planvorming vond plaats in 2015. De uitvoering wordt verwacht in 2016 en loopt door in 2017.</p> <p>Verder zijn in de Tjonger enkele oude meanders weer in verbinding gebracht met de Tjonger, waardoor deze niet meer droog komen te staan in de zomer.</p>

GEMEENTEN

Met de gemeenten uit het beheergebied maakt Wetterskip Fryslân jaarlijks heldere afspraken over het realiseren van de waterdoelen binnen de gemeente.

ONDERWERP	VO 11: OPSTELLEN GEMEENTELIJKE WATERJAARPLANNEN
Doelstelling	Samen met gemeenten doelstellingen realiseren voor waterbeheer en gerelateerde beleidsvelden.
Maatregel MP	Heldere afspraken met gemeenten over het realiseren van waterdoelen binnen de gemeenten.
Prestatie 2015	Opstellen van 26 waterjaarplannen met de gemeenten waarin gezamenlijke watermaatregelen zijn beschreven.
Rapportage bestuur	In 2015 is met de betreffende gemeenten gestart met het opstellen van de waterjaarplannen. De waterjaarplannen 2016 zijn in de eerste helft van 2016 klaar.

VASTHOUDEN, BERGEN EN AFVOEREN

In het kader van het geactualiseerde veiligheidsplan herziet het waterschap de uitvoering van het huidige maatregelenpakket om wateroverlast te voorkomen door middel van vasthouden, bergen en afvoeren. Vanuit lopende projecten worden in 2015 in deelwatersystemen stuwen geautomatiseerd, waterberging gecreëerd en indien nodig de capaciteit van poldergemalen vergroot. Jaarlijks investeren we circa € 10 miljoen in de vervanging van gemalen.

ONDERWERP	VO 17: AUTOMATISERING BESTAANDE STUWEN
Doelstelling	De klimaatverandering zorgt voor meer neerslag en een stijgende zeespiegel. Om hierop in te spelen, staan in het waterbeheerplan 2010-2015 maatregelen voor vasthouden, bergen en afvoeren van water.
Maatregel MP	Tot 2030 worden bestaande stuwen geautomatiseerd voor 40.000 hectare watersysteem. De restopgave na 2014 is circa 24.510 hectare.
Prestatie 2015	Toename van 1.000 hectare met geautomatiseerde stuwen.
Rapportage bestuur	In 2015 is 2.890 hectare met geautomatiseerde stuwen gerealiseerd. Dit is bereikt in de projecten kade en inlaat bij het Hooglandgemaal en landinrichting Koningsdiep. Over meerdere jaren gezien ligt de realisatie van deze prestatie circa 3.200 hectare op de koers.

ONDERWERP	VO 18: REALISEREN BERGING DEELSYSTEMEN
Doelstelling	De klimaatverandering zorgt voor meer neerslag en een stijgende zeespiegel. Om hierop in te spelen, staan in het waterbeheerplan 2010-2015 maatregelen voor het vasthouden, bergen en afvoeren van water.
Maatregel MP	Tot 2030 wordt 1.650 hectare extra berging gecreëerd in deelsystemen in stedelijk en landelijk gebied. De restopgave na 2014 is 1.311 hectare.
Prestatie 2015	Realisatie van 40 hectare extra berging in deelsystemen.
Rapportage bestuur	In 2015 is circa 57 hectare extra berging in deelsystemen gerealiseerd. Dit is met name bereikt in de projecten Watergebiedsplan Ameland, kaderichtlijn water. De Boppeste-Noorderhogeweg, landinrichting Koningsdiep en Bûtenfjild tweede module. Over meerdere jaren gezien ligt de realisatie van deze prestatie circa 70 hectare op koers.

ONDERWERP	VO 19: BERGEND OPPERVLAKTE FRIESE BOEZEM
Doelstelling	De klimaatverandering zorgt voor meer neerslag en een stijgende zeespiegel. Om hierop in te spelen, staan in het WBP 2010-2015 maatregelen voor Vasthouden, Bergen en Afvoeren van water.
Maatregel MP	Tot 2030 wordt het bergend oppervlak van de Friese boezem, samen met partners, uitgebreid met 1.400 hectare. De restopgave na 2014 is 576 hectare.
Prestatie 2015	Realisatie van 75 hectare extra bergend oppervlak boezem (inclusief zomerpolder).
Rapportage bestuur	In 2015 is circa 50 hectare bergend oppervlakte in de Friese boezem gerealiseerd. Dit is bereikt in de projecten Lits-Leijen/PG De Putten, Grutte Potten/ De Potten fase drie, Franekervaart en De Potten fase twee. Over meerdere jaren gezien ligt de realisatie van deze prestatie circa 180 hectare op koers.

GEMAAL VIJFHUIZEN

De bouw van het Gemaal Vijfhuizen is onderdeel van de sinds 2009 lopende Integrale Gebiedsontwikkeling Ferwerderadiel Fernijt. Wetterskip Fryslân heeft de verantwoordelijkheid voor de realisatie van het gemaal, de gebiedscommissie verzorgt de aan- en afvoer naar/van het gemaal. Het oorspronkelijke plan (uit 2007) is aangevuld met o.a. inzet van het gemaal voor polderbemaling, aanleg van natuurvriendelijke

oevers in de aanvoerroute, efficiënte combinatie van boezem- en polderbemaling en integratie met doelen op het gebied van recreatie en infrastructuur. Het gemaal heeft een belangrijke functie in de vismigratie tussen Waddenzee en binnenwater en zorgt voor de realisatie van een zoet-zout gradiënt in het buitendijkse gebied.

ONDERWERP	VO 25: GEMAAL TE VIJFHUIZEN
Doelstelling	De klimaatverandering zorgt voor meer neerslag en een stijgende zeespiegel. Om hierop in te spelen, staan in het WBP 2010-2015 maatregelen voor Vasthouden, Bergen en Afvoeren van water. .
Maatregel MP	Er wordt een gemaal te Vijfhuizen gebouwd met een capaciteit van 4,2 m ³ /s
Prestatie 2015	Afhankelijk van besluitvorming in 2014: 1) Opstarten procedure en vergunningen a.g.v. nieuw projectplan 2) Aanpassen subsidie-beschikkingen a.g.v. nieuw projectplan
Rapportage bestuur	Met de deelnemende partijen is een samenwerkingsovereenkomst uitgewerkt, waarin afspraken over de financiën en de projectorganisatie zijn opgenomen. In april 2016 is deze samenwerkingsovereenkomst ondertekend. Tevens wordt dan afscheid genomen van de Gebiedscommissie Ferwerderadiel Fernijt. De benodigde subsidies zijn vastgelegd en afspraken over de meerkosten zijn bevestigd. Het waterschap wordt opdrachtgever voor het wegen- en waterlopenbestek. Er is een zienswijze op het projectplan Waterwet binnengekomen. Het projectplan is in april 2015 met in acht neming van de zienswijzen in het algemeen bestuur vastgesteld. Het bestemmingsplan is in april 2016 door de gemeenteraad vastgesteld. De aanvraag van de nieuwe omgevingsvergunning voor het gemaal is in voorbereiding. Het ontwerp van het gemaal wordt getoetst op de gewijzigde golftrandvoorwaarden voor primaire keringen. De consequenties worden zowel inhoudelijk als financieel in beeld gebracht.

BAGGEREN

Wetterskip Fryslân is verantwoordelijk voor het op diepte houden van de hoofdwatgangen voor de aan- en afvoer van water en voor de waterkwaliteit.

ONDERWERP	VO 34: BAGGEREN HOOFDWATERGANGEN
Doelstelling	De hoofdwatgangen op diepte houden voor de aan- en afvoer van water en voor de waterkwaliteit.
Maatregel MP	Diverse hoofdwatgangen (in drie clusters) worden gebaggerd.
Prestatie 2015	1) Vooronderzoek van circa 600 kilometer watgangen (drie clusters) 2) Baggeren van circa 300 kilometer watgangen (drie clusters) 3) Opstellen baggerplan 2016 – 2028.
Rapportage bestuur	In 2015 zijn de volgende prestaties gerealiseerd: <ul style="list-style-type: none"> • Het vooronderzoek is afgerond. • Het baggeren van 340 kilometer watgang is afgerond. • Het baggerplan wordt integraal meegenomen in het nieuwe beheer en onderhoudsplan (BOP) dat in 2016 wordt opgesteld.

ILLEGALE DEMPINGEN

Demping van watgangen vermindert de potentiële waterberging binnen een deelsysteem. Door voorlichting en handhaving dringt het waterschap het aantal illegale dempingen terug.

ONDERWERP	VO 41: AANTAL ILLEGALE DEMPINGEN TERUGDRINGEN
Doelstelling	Het verbeteren van het naleefgedrag met betrekking tot de verbodsregels op dempingen.
Maatregel MP	Door voorlichting en handhaving dringt Wetterskip Fryslân het aantal illegale dempingen terug.
Prestatie 2015	Toezicht met behulp van luchtfoto's in acht rayons.
Rapportage bestuur	In 2015 zijn in acht rayons luchtfoto's genomen. De eerste vijf rayons zijn in 2015 beoordeeld. De andere drie rayons worden begin 2016 beoordeeld. Na 2016 resteren volgens de huidige planning nog 4 rayons.

RECREATIEF MEDEGEBRUIK

ONDERWERP	VO 44: RECREATIEF MEDEGEBRUIK
Doelstelling	Het benutten van kansen op het gebied van recreatie en het versterken van de relatie met burgers.
Maatregel MP	Kleinschalig recreatief medegebruik mogelijk maken.
Prestatie 2015	Realisatie van minimaal één initiatief tot recreatief medegebruik met een kleinschalig karakter.
Rapportage bestuur	In het vierde kwartaal van 2015 is medewerking verleend aan diverse kleine initiatieven voor recreatie zoals het medewerking verlenen aan diverse wandelroutes over eigendommen van WF en het plaatsen van informatieborden, waarbij ook het waterbeheer in de omgeving wordt toegelicht.

STEDELIJK WATERBEHEER

Op grond van de Waterwet en het provinciale Waterschapsreglement maakt Wetterskip Fryslân afspraken met gemeenten over het onderhoud van het stedelijk water en de overdracht van de kunstwerken in het stedelijk gebied.

In de overeenkomsten staan de betreffende waterstaatkundige objecten (wateren, gemalen, stuwen) en de hoeveelheid achterstallig onderhoud vermeld.

ONDERWERP	VO 35: OVERDRACHT WATERBEHEER IN BEBOUWD GEBIED
Doelstelling	Overdracht van het waterbeheer in de bebouwde gebieden van de gemeenten.
Maatregel MP	Er zijn afspraken gemaakt met gemeenten over de overdracht van het waterbeheer in bebouwd gebied naar Wetterskip Fryslân.
Prestatie 2015	Met vijf gemeenten worden in 2015 overdrachtsovereenkomsten opgesteld.
Rapportage bestuur	In 2015 zijn geen overeenkomsten getekend. De inventarisatiewerkzaamheden voor de afspraken over het onderhoud van het stedelijk water en de overdracht van de kunstwerken in het stedelijk gebied zijn afgerond. Daarmee is een totaal beeld van de kosten verkregen. Met de gemeenten wordt de overdracht in 2016 afgerond. Daartoe is een begrotingswijziging vastgesteld door het algemeen bestuur op 19 april 2016.

ONDERWERP	VO 36: BAGGEREN NA OVERDRACHT WATERBEHEER BEBOUWD GEBIED
Doelstelling	Uitvoeren achterstallig baggerwerk na overdracht van het waterbeheer in de bebouwde gebieden van de gemeenten.
Maatregel MP	Het eventueel achterstallige baggeronderhoud in bebouwd gebied wordt voor eind 2025 weggewerkt.
Prestatie 2015	Conform overdracht afspraken wordt in 2015 in twee gemeenten achterstallig baggerwerk gedaan.
Rapportage bestuur	De afspraken voor het wegwerken van achterstallig baggerwerk worden opgenomen in de overdrachtsdocumenten stedelijk water met gemeenten (zie beleidsmaatregel VO 35). In de overdrachtsdocumenten heeft het waterschap afspraken met gemeenten gemaakt. Daarna wordt het werk ingepland en vervolgens uitgevoerd. Er is bij één gemeente (gemeente Ameland) sprake van achterstallig onderhoud. Met betrekking tot de uitvoering van de werkzaamheden is Wetterskip Fryslân in bespreking met de gemeente Ameland. Naast Ameland is er op dit moment geen concrete planning voor de uitvoering van achterstallig baggerwerk doordat andere gemeenten de overdrachtsdocumenten later willen vaststellen. Hierdoor kan de prestatie voor 2015, van met twee gemeenten achterstallig baggerwerk aanpakken, niet gerealiseerd worden.

DELTAPROGRAMMA (IJSELMEERGEBIED EN ZOET WATER)

Het Deltaprogramma heeft als doel ons land nu en in de toekomst te beschermen tegen hoog water. Ook voorziet het programma in het op orde houden van de zoetwatervoorziening. Daarbij spelen veel aspecten een rol, zowel op het gebied van leefomgeving en economie als op het vlak van natuur, landbouw en recreatie.

ONDERWERP	VO 45 UITVOEREN DELTAPLAN IJSELMEER EN ZOETWATER
Doelstelling	Ook bij te verwachten klimaatveranderingen is de aanvoer van water vanuit het IJsselmeer op orde.
Maatregel MP	Een bijdrage leveren aan de implementatie van het Deltaplan IJsselmeergebied en Zoetwater, door: <ul style="list-style-type: none"> • Inbreng te hebben bij het opstellen van compenserende en mitigerende maatregelen voor de Friese IJsselmeerkust • Inbreng te hebben bij het opstellen van operationele regels voor het peilbeheer op het IJsselmeer • Inbreng te hebben bij het opstellen van het proces van het opstellen van een nieuw peilbesluit voor het IJsselmeer • Inbreng te hebben bij het opstellen van een voorzieningenniveau voor zoetwater voor het beheergebied van het waterschap • Het evalueren en actualiseren van het grondwaterbeleid van het waterschap en een aantal maatregelen uit te voeren.
Prestatie 2015	Een pakket maatregelen voor de buitendijkse gebieden van de Friese IJsselmeerkust ten behoeve van het invoeren van het aangepaste peilbeheer in het IJsselmeergebied.
Rapportage bestuur	<ul style="list-style-type: none"> • Het opstellen van het pakket maatregelen voor de buitendijkse gebieden van de Friese IJsselmeerkust wordt via een MIRT-verkenning (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) door de provincie uitgevoerd. De verkenning is in oktober 2015 opgestart en de oplevering van de verkenning staat voor de zomer van 2016 gepland. In de verkenning worden alle ruimtelijke ontwikkelingen langs de Friese IJsselmeerkust meegenomen. In 2017 vindt in het kader van de Streekagenda Súdwest-Fryslân besluitvorming plaats over de compenserende en mitigerende maatregelen.

Rapportage bestuur (vervolg)

- Verder hebben de provincie, de Friese IJsselmeerkust gemeenten en het waterschap in 2015 onderzocht of het waterbeheer (o.m. beheer kaden) in een aantal buitendijkse gebieden in het IJsselmeer formeel geregeld moet worden. In februari 2016 wordt een voorstel voorgelegd aan het dagelijks bestuur en na besluitvorming vindt overleg plaats met de besturen van de betrokken overheden.
- Het waterschap is betrokken bij het opstellen van het operationeel peilbeheer en het peilbesluit voor het IJsselmeer door deelname in twee projectgroepen van Rijkswaterstaat. Ook heeft Wetterskip Fryslân gereageerd op de Nota Reikwijdte en Detailniveau, die ter voorbereiding op de planMer voor het peilbesluit is opgesteld. De afronding van beide projecten (opstellen operationeel peilbeheer en opstellen peilbesluit) is gepland in 2017.
- Op landelijk niveau zijn in 2015 pilots voorbereid om de kaders voor het voorzieningenniveau helder te krijgen. Het waterschap bereidt samen met de provincie twee pilots voor, die vanaf 2016 worden uitgevoerd. Met het voorzieningenniveau wil het waterschap meer duidelijkheid aan inwoners geven over de water aan – en afvoer en het peilbeheer in drogere weersomstandigheden. Uiterlijk in 2021 moet het voorzieningenniveau door de provincie worden vastgesteld.
- In het Waterbeheerplan en Waterhuishoudingsplan hebben de provincie en het waterschap nadere afspraken gemaakt over de evaluatie van het grondwaterbeleid in 2017. Het streven is een gezamenlijke evaluatie in 2017 uit te voeren van het diepe (provinciale taak) en ondiepe grondwaterbeleid (waterschapstaak).

GROENBLAUWE DIENSTEN

Om waterschapsdoelen in het landelijk gebied kosteneffectief en met draagvlak te realiseren, worden Groenblauwe diensten samen met landbouworganisaties en agrarische collectieven ingezet.

ONDERWERP	VO 46: GROENBLAUWE DIENSTEN
Doelstelling	Het benutten van kansen om met de inzet van Groenblauwe diensten waterschapsdoelen in het landelijk gebied kosteneffectief en met draagvlak te realiseren.
Maatregel MP	Het ontwikkelen van een samenhangend pakket aan concrete Groenblauwe diensten.
Prestatie 2015	1) Voortgangsrapportage uitvoeringsprogramma 2013-2015 2) Evaluatie
Rapportage bestuur	<p>1) De voortgangsrapportage is eind 2015 afgerond. Het programma Groenblauwe Diensten wordt begin 2016 tussentijds geëvalueerd. Dat leidt in het eerste kwartaal van 2016 tot een bijgesteld programma. Daarin worden ook enkele nieuwe pilots opgenomen. Voor de al eerder in gang gezette pilots geldt het volgende:</p> <p>Pilot Aanleg Kaderrichtlijn Water (KRW) oevers Schiermonnikoog: De werkzaamheden zijn uitgevoerd.</p> <p>Pilot Weststellingwerf, hoofdwatergangen Zuidelijke Veenpolder: Het najaarsonderhoud en zomeronderhoud is naar tevredenheid uitgevoerd. De Agrarische Natuurvereniging (ANV) en Wetterskip Fryslân werken hierin optimaal samen.</p> <p>Pilot Groenblauwe diensten Wetterskip Fryslân en Waterschap Noorderzijlvest: De pilot is afgerond met een eindrapport met aanbevelingen. Tot en met 2018 organiseren de partijen jaarlijks een voortgangsbijeenkomst waarin de resultaten van de monitoring besproken worden.</p>

Rapportage bestuur (vervolg)

Pilot Noardlike Fryske Wâlden (NFW): Op basis van gebiedsbijeenkomsten in de geselecteerde gebieden heeft de NFW twee gebiedsaanbiedingen gemaakt. In de aanbiedingen staan maatregelen die de boeren in het gebied willen nemen. Het waterschap vraagt het collectief de aanbiedingen uit te breiden met maatregelen die het waterschap wenst om zo tot een pakket te komen waar beide partijen voordeel van hebben. Als het lukt tot zo'n plan te komen moet in een vervolgfase bepaald worden hoe de uitvoering van de maatregelen uitgevoerd en gefinancierd kan worden.

Pilot Watergebiedsplan Appelscha – De Harken: Het inrichtingsplan voor dit deelgebied wacht op de openstelling van de tender POP3 subsidie. Het dagelijks bestuur heeft het krediet voor de cofinanciering POP3 vrijgegeven. Met het agrarisch collectief ELAN (een vereniging waarvan de agrarische natuurverenigingen Zuidoost Fryslân lid zijn) heeft het waterschap afspraken gemaakt over de rolverdeling tijdens de uitvoeringsfase. Het inrichtingsplan is aangepast omdat grondverwerving stagneerde.

Pilot Watergebiedsplan Appelscha – Groot Diep: Het gaat hier met name over KRW-doelen, verminderen zomeronderhoud en klimaatbestendig maken. De knelpuntenanalyse is afgerond en inmiddels zijn er ook oplossingsrichtingen bepaald. De komende jaren worden deze als proef uitgevoerd. In het tweede kwartaal van 2016 start de proef. Het is niet gelukt om waterdoelen te combineren met een kleine kavelruil. In het onderhandelingsproces met de grondeigenaren is het niet gelukt een grondpositie te verwerven. In het eerste kwartaal van 2016 wordt de pilot geëvalueerd.

2) In het najaar van 2015 is gestart met de evaluatie van het programma Groenblauwe diensten. Dit is input voor het nieuwe programmaplan.

VEILIGHEIDSPAN II

In het Veiligheidsplan II zijn maatregelen tegen wateroverlast voor de boezem en deelsystemen opgenomen. Het Veiligheidsplan II is een actualisatie van het Veiligheidsplan uit 2008. Deels betreft het Veiligheidsplan II een voortzetting van bestaande maatregelen uit het Veiligheidsplan 2008 zoals de realisatie van waterberging in de deelsystemen. Vanaf 2015 werkt Wetterskip Fryslân aan de voorbereiding en uitvoering van de maatregelen en acties die in het geactualiseerde Veiligheidsplan zijn opgenomen.

ONDERWERP	VO 47: UITWERKING VEILIGHEIDSPAN II
Doelstelling	De klimaatverandering zorgt voor meer neerslag en een stijgende zeespiegel. Door maatregelen te treffen blijven de boezem en de deelsystemen voldoen aan de normen voor veiligheid en wateroverlast.
Maatregel MP	Implementatie van maatregelen en acties uit het Veiligheidsplan II.
Prestatie 2015	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbereiding van de maatregelen en acties die in het geactualiseerde veiligheidsplan zijn opgenomen. • Opstellen implementatieplan waarin wordt uitgewerkt hoe en wanneer de maatregelen zullen worden uitgevoerd.
Rapportage bestuur	Voor de uitvoering van de maatregelen uit het Veiligheidsplan II is in 2015 een projectplan opgesteld dat in 2016 moet leiden tot een meerjarig uitvoeringsprogramma. In 2016 start het waterschap met de voorbereiding van boezemuitbreiding en waterberging in de deelsystemen.

WATERBEHEERPLAN 2016-2021

ONDERWERP	VO 48: OPSTELLEN WATERBEHEERPLAN 2016-2021
Doelstelling	Het waterbeheerplan heeft drie doelen: <ul style="list-style-type: none"> • Afstemmen van het waterbeleid en -beheer met overheden en stakeholders • Richting geven aan het Meerjarenperspectief en de begroting in de planperiode • Informeren van ingelanden over de doelstellingen van het waterschap.
Maatregel MP	Het opstellen van een waterbeheerplan (WBP).
Prestatie 2015	Een definitief vastgesteld WBP 2016-2021.

Rapportage bestuur	In het algemeen bestuur van 29 september 2015 is het WBP inspraakrijp verklaard. Op verzoek van het algemeen bestuur is een publieksvriendelijke, digitale introductie op het ontwerp-WBP opgesteld en op de website geplaatst voor de inspraak. Van 6 november tot en met 28 december 2015 heeft het ontwerp-WBP 2016-2021, samen met het planMER ter inzage gelegen. Er zijn acht zienswijzen binnengekomen, waarvan zeven digitaal. De reactienota stelt het waterschap in de maanden januari/februari op, waarna bestuurlijke besluitvorming plaatsvindt.
--------------------	---

TOEKOMSTBESTENDIG WATERBEHEER

Binnen het project Toekomstbestendig waterbeheer onderzoekt Wetterskip Fryslân de mogelijkheden om tot een robuust, duurzaam toekomstbestendig watersysteem te komen. Daarbij vormt de toekomstige betaalbaarheid een belangrijk aandachtspunt.

ONDERWERP	VO 49: TOEKOMSTBESTENDIG WATERBEHEER
Doelstelling	Een toekomstbestendig watersysteem waarvan het beheer en onderhoud efficiënt worden uitgevoerd.
Maatregel MP	<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen Visie Watersysteem 2050 • Uitwerken programma/implementatieplan; • Realiseren van besparingen door integrale (gebiedsgerichte) aanpak, gemalen samenvoegen, peilvakken samenvoegen en aanvullende maatregelen.
Prestatie 2015	1) Visie op het watersysteem in 2050. 2) Maatregelpakketten en scenario's voor het gehele beheergebied.
Rapportage bestuur	Het project TBW omvat een analyse van mogelijke aanpassingen en waar mogelijk uitvoering van kansrijke maatregelen om het watersysteem betaalbaar, klimaatbestendig, robuust, veerkrachtig en ecologisch verantwoord te maken. Daarom zijn in 2014 pilots uitgevoerd in de Greidhoeke en het stroomgebied van Tjonger en de Linde. In het kader van de uitwerking van het MP 2016-2020 heeft het dagelijks bestuur in juni 2015 de contouren bepaald voor het vervolgonderzoek TBW. Deze zijn in november 2015 door het dagelijks bestuur nader ingevuld en vervolgens in een voucherbijeenkomst ter informatie met het algemeen bestuur besproken. Het gaat om de volgende richtingen:

Rapportage bestuur (vervolg)	<ol style="list-style-type: none"> de resultaten uit de eerste fase hebben onder meer geleid tot de conclusie dat er kansen zijn voor het samenvoegen van gemalen en peilvakken. Deze kansen worden via het project Wetterskip in Balans (WiB) en het project Assetmanagement nader uitgewerkt. Concrete implementatie vindt plaats in de watergebiedsplannen en de daaraan verbonden peilbesluiten. de ontwikkeling van een visie over het gewenste watersysteem in 2050 en het opstellen van een implementatieplan. als onderdeel van de visievorming en als aanvulling op de reeds uitgevoerde pilots worden gebiedsgerichte verkenningen uitgevoerd voor de thema's verzilting en wateraanvoer in respectievelijk een deelgebied in het noordelijk kleigebied en een deelgebied in het hoger gelegen zandgebied. als onderdeel van de visievorming wordt in 2016 een verkenning uitgevoerd naar voor- en nadelen van alternatieve ontwerpcriteria voor de afvoercapaciteit van gemalen en watergangen in de deelsystemen en voor alternatieve criteria voor de gewenste drooglegging. <p>De planning is dat in september 2016 de pilots worden afgerond en dat de visie wordt vastgesteld in het voorjaar van 2017. Dit leidt tot een maatregelenpakket en scenario's voor het beheergebied.</p>
------------------------------	--

OPSTELLEN BELEIDSGEGELIS VOOR INTEGRALE LEGGER

De beleidsregels voor de integrale legger bevatten de actuele waterkwaliteitseisen en -profielen voor bijvoorbeeld wateren, kunstwerken (stuwen, inlaten en dergelijke) en (regionale) keringen.

ONDERWERP	VO 50: OPSTELLEN VAN BELEIDSGEGELIS TEN BEHOEVE VAN DE INTEGRALE LEGGER
Doelstelling	Het aanvullen van de legger met doelstellingen voor ecologie, waterkwaliteit en vaarwegbeheer. Daarvoor moeten eerst de beleidsregels worden aangevuld en vastgesteld, die vervolgens leidend zijn bij het opstellen van de legger.
Maatregel MP	Het opstellen van een legger waarin de actuele waterkwaliteitseisen en -profielen, vaarwegprofielen en de ecologische functievervulling (o.a. beleidsuitgangspunten Ecologie) afgestemd zijn en integraal verwerkt.

Prestatie 2015	Vaststellen beleidsregels integrale legger en opstellen integrale legger op basis van de beleidsregels.
Rapportage bestuur	De uitgangspunten van de beleidsregels zijn opgesteld. Vanwege de complexiteit van de materie, de impact en de interne afstemming die daarbij nodig was, heeft het langer geduurd dan was voorzien. Er is besloten om de consequenties van een aantal uitgangspunten verder in kaart te brengen. Dit is inmiddels afgerond. De uitgangspunten, de daarbij behorende scenario's en keuzes zullen in het voorjaar van 2016 met het dagelijks bestuur worden besproken. Daarna zullen de beleidsregels worden uitgewerkt en behandeld in het dagelijks bestuur. Vervolgens start de procedure voor het vaststellen van de beleidsregels. Daarna zal de integrale legger worden opgesteld op basis van de vastgestelde beleidsregels.

2.3 SCHOON WATER

Het programma Schoon water richt zich op een goede waterkwaliteit van alle oppervlaktewateren in het beheergebied. Al lange tijd werkt het waterschap aan het terugdringen van vervuiling van het oppervlaktewater door verontreinigende stoffen. Hierbij moet de kwaliteit van het oppervlaktewater aan chemische normen voldoen. Sinds de introductie van de Kaderrichtlijn water zijn er naast chemische doelen ook concrete ecologische doelen gesteld. Bijvoorbeeld voor de visstand en de aanwezigheid van waterplanten. Deze normen zijn afgestemd op de functies. Een bijzondere categorie wordt gevormd door de wateren met de functie zwemwater. Hier gelden ook bacteriële normen en normen voor blauwalg.

Belangrijke opgaven voor het verbeteren van de waterkwaliteit zijn de natuurvriendelijke inrichting van het watersysteem, het verminderen van de emissies van nutriënten en bestrijdingsmiddelen en het terugdringen van het lozen van afvalwater door de recreatievaart.

Door het reguleren van emissies door vergunningen, het houden van toezicht, het uitvoeren van inrichtingsprojecten zoals het herstelprogramma oevers en kaden en het zuiveren van afvalwater, levert het waterschap een belangrijke bijdrage aan het behalen

van de gestelde doelen. Hiervoor zijn echter ook bijdragen van anderen noodzakelijk. Het waterschap werkt bij de groenblauwe diensten en het deltaprogramma agrarisch waterbeheer samen met de agrarische sector.

DAGELIJKS WERK

Het hoofddoel is zorgen voor een goede ecologische en chemische waterkwaliteit van het oppervlaktewater. Het dagelijkse werk omvat bijvoorbeeld: verlenen van vergunningen, toezicht en handhaving, onderzoek van de waterkwaliteit, verwijderen van verontreinigde waterbodems, aanleggen van natuurvriendelijke oevers en vispassages en natuurvriendelijk onderhoud.

Het waterschap heeft het beheer over:

Waterlichamen Kaderrichtlijn Water	24
Waterlichamen in Natura 2000	6
Officiële zwemwaterlocaties	32

De zuiveringstaak van Wetterskip Fryslân bestaat uit de zuivering van het afvalwater van huishoudens en bedrijven uit de gemeentelijke rioleringen.

Het waterschap heeft het beheer over:

Rioolwaterzuiveringsinstallaties	28
Persleiding	circa 800 km
Persgemalen	275
Slibontwateringsinstallaties	1

2.3.1 BELEIDSDOELEN

MONITORING EN MAATREGELN ZWEMWATER

Om te bepalen of het oppervlaktewater voldoet aan de eisen en om de effectiviteit van beleid en maatregelen vast te kunnen stellen, wordt de waterkwaliteit gemonitord. Dit wordt bijvoorbeeld gedaan voor zwemwater en voor de KRW. In akkerbouwgebieden is extra aandacht voor de emissie van bestrijdingsmiddelen naar het oppervlaktewater.

ONDERWERP	WK 7: MONITORING GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN
Doelstelling	Inzicht in de aanwezigheid van (resten van) gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater (in landelijk verband en in het kader van Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer)
Maatregel MP	Het systematisch onderzoeken van oppervlaktewater op aanwezigheid van (resten van) gewasbeschermingsmiddelen.
Prestatie 2015	Een definitief ingericht meetnet voor de monitoring van de gewasbeschermingsmiddelen.
Rapportage bestuur	Voor 2015 is een landelijk meetnet ingericht voor de monitoring van de gewasbeschermingsmiddelen. Fryslân, Zeeland en Flevoland richten zich daarbij op de teelten in het akkerbouwgebied. In andere delen van Nederland wordt de monitoring op andere teelten, zoals mais, bollen en fruitteelt uitgevoerd.

MAATREGELN ZWEMWATER

De waterkwaliteit van officiële zwemwateren moet volgens de Europese zwemwaterrichtlijn minimaal aanvaardbaar zijn en op termijn goed. Om hieraan te kunnen voldoen wordt per zwemwater een zwemwaterprofiel opgesteld. Onderdeel van dit zwemwaterprofiel zijn maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit. Vaak gaat het hierbij om maatregelen voor het terugdringen van bacteriële verontreinigingen en blauwalgen.

ONDERWERP	WK 18: MAATREGELN ZWEMWATER
Doelstelling	De waterkwaliteit bij officiële zwemlocaties in het beheergebied voldoet aan de eisen van de nieuwe Europese zwemwaterrichtlijn.
Maatregel MP	Het uitvoeren van waterbeheermaatregelen voor een betere zwemwaterkwaliteit.
Prestatie 2015	Voor negen zwemwateren zijn verbeteringsmaatregelen uitgevoerd.
Rapportage bestuur	Voor negen zwemwateren zijn verbeteringsmaatregelen opgesteld in de zwemwaterprofielen. Met de gemeenten en beheerders van de zwemwaterlocaties zijn afspraken gemaakt over de uit te voeren maatregelen die in de zwemwaterprofielen zijn opgenomen.

VOORTGANG KRW

In het Waterbeheerplan en Waterhuishoudingsplan hebben Wetterskip Fryslân en de provincie Fryslân zich vastgelegd op de uitvoering van een pakket inrichtingsmaatregelen voor het verbeteren van de waterkwaliteit. Deze maatregelen, zoals aanleg van natuurvriendelijke oevers en vispassages, zijn vooral gericht op het verbeteren van de ecologische toestand en dragen bij aan het behalen van de doelen van de KRW. De KRW-opgave voor de periode 2010-2015 omvat ook de VBA-bergingsopgave voor de boezem en de deelsystemen. In 2015 is naast de uitvoering van maatregelen gewerkt aan de KRW-plannen voor de periode 2016-2021.

ONDERWERP	WK 8: STROOMGEBIEDBEHEERPLAN (SGBP)
Doelstelling	Het voorbereiden van het tweede SGBP (2016-2021).
Maatregel MP	Actualiseren van gegevens in de KRW-factsheets van waterlichamen (begrenzings, toestand, doelen, maatregelen).
Prestatie 2015	Definitieve geactualiseerde factsheets KRW-waterlichamen, afgestemd in het gebiedsproces.
Rapportage bestuur	De KRW-factsheets zijn op 29 september door het algemeen bestuur van het waterschap vastgesteld en in december door provinciale staten.

ONDERWERP	WK 16: INRICHTINGSMATREGELEN KRW (DEELS IN COMBINATIE MET WATERVEILIGHEID EN VOLDOENDE WATER)
Doelstelling	De chemische en ecologische waterkwaliteit voldoet aan de eisen van de Kaderrichtlijn Water.
Maatregel MP	Het realiseren van 459 kilometer natuurvriendelijke oevers tot en met 2015. Deze maatregel is onder te verdelen in KRW-meren/kanalen, KRW-deelsystemen en KRW-beekdalen.
Prestatie 2015	60 kilometer aan natuurvriendelijke oevers is gerealiseerd.
Rapportage bestuur	In 2015 is 65 kilometer natuurvriendelijke oever gerealiseerd. Dit is met name bereikt in de projecten Watergebiedsplan Ameland, LIFE Alde Feanen (Het LIFE programma is het financiële instrument van de Europese Unie om het milieu te ondersteunen), KRW De Boppeste-Noorderhogeweg, Grutte Potten/De Potten fase 3, Franekervaart en Franeker-Tzum. Hiermee is deze prestatie afgerond. Vanaf 2016 geldt het nieuwe KRW-programma, dat eind 2015 is vastgesteld.

ONDERWERP	WK 17: VISPASSAGES
Doelstelling	Een evenwichtige vispopulatie voor, in ecologisch opzicht, goede kwaliteit van het water.
Maatregel MP	Het vispasseerbaar maken van 93 kunstwerken (gemalen, sluisen, stuwen).
Prestatie 2015	20 gemalen, sluisen en stuwen zijn vispasseerbaar gemaakt.
Rapportage bestuur	In 2015 zijn 25 vispasseerbare kunstwerken opgeleverd. De uitvoering van deze maatregel ligt op koers.

EMISSIES EN WATERKWALITEIT

Het grootste deel van verontreiniging van oppervlaktewater is afkomstig uit diffuse bronnen. Emissies vanaf agrarische erven en percelen vormen een belangrijke vervuiliingsbron. Er wordt op verschillende manieren gewerkt aan het terugdringen van deze emissies. Het is de bedoeling van het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer (DAW), dat de landbouwsector zelf door middel van concrete uitvoeringsprojecten actief bijdraagt aan vermindering van de uit- en afspoeling vanaf erven (vooral stikstof en fosfaat) en akkerbouwpercelen (gewasbeschermingsmiddelen). Wetterskip Fryslân wil hiertoe concrete afspraken maken met de sector. Het wettelijke instrument van handhaven op deze emissies blijft onverminderd van kracht. Ook zet het waterschap in op adequate voorlichting en wordt samen met de branche gezocht naar nieuwe effectieve en bedrijfsvriendelijke maatregelen om uit- en afspoeling te voorkomen.

ONDERWERP	WK 12: AANPAK DIFFUSE BRONNEN
Doelstelling	Beperken van de invloed van diffuse bronnen op de chemische en ecologische toestand van oppervlakte- en grondwater
Maatregel MP	De regionale aanpak van diffuse bronnen baseren op het emissiebeheerplan en nationaal beleid zoals de Tweede nota duurzame gewasbescherming 2013.
Prestatie 2015	Drie projecten of communicatietrajecten zijn uitgevoerd.
Rapportage bestuur	<p>Conform planning zijn de volgende projecten uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is een (monitorings-) project opgestart gericht op het toepassen van maatregelen tegen uit- en afspoeling van gewasbeschermingsmiddelen vanaf akkerbouwpercelen. Het project is afgerond. • Convenant zwemwater is getekend. Betrokken partijen zetten zich in om de maatregelen zoals genoemd in de zwemwaterprofielen te realiseren. Bij het verlenen van vergunningen wordt hier invulling aan gegeven door voorwaarden te stellen. • Om watersporters er toe te bewegen het toiletwater niet meer in oppervlaktewater te lozen is net als in voorgaande jaren met diverse communicatieve middelen gestimuleerd tot het stoppen van toiletwaterlozingen.

Rapportage bestuur (vervolg)	<p>Convenant erfafspoeling is in maart 2015 afgesloten. Er wordt een uitvoeringsbesluit voorbereid. Enkele onderdelen moeten nog worden uitgewerkt. Het gaat daarbij onder andere om de communicatiestrategie, de ontwikkeling van een webtool erfafspoeling, de afstemming met het reguliere handhavingsbeleid van ons waterschap en de leerpunten uit de pilot Appelscha. Zie ook WK 25.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is een start gemaakt met een nieuw actieprogramma diffuse bronnen. Dit in nauw overleg met de landbouwsector omdat zij in Fryslân de grootste bijdrage leveren aan diffuse bronnen. Het actieprogramma wordt in 2016 afgerond.
------------------------------	--

ONDERWERP	WK 25: ERFAFPOELING
Doelstelling	Verminderen van lozingen als gevolg van erfafspoeling.
Maatregel MP	Voorlichting en toezicht inzetten om het nalevingsgedrag te bevorderen.
Prestatie 2015	Bindende afspraken maken met de branche over reductiedoelstellingen.
Rapportage bestuur	<p>Op 10 maart 2015 is met het ondertekenen van het convenant erfafspoeling door Wetterskip Fryslân en agrarische belangenorganisaties (LTO Noord, Nederlandse Melkveehouders Vakbond, Agrarische Jongeren Fryslân) een eerste stap gezet om de verontreiniging van het oppervlaktewater door erfafspoeling breed in de sector in Fryslân terug te dringen.</p> <p>Sindsdien hebben de partijen gezamenlijk gewerkt aan de vertaling van het convenant in een concreet uitvoeringsplan. In november heeft de stuurgroep Erfafspoeling, met daarin vertegenwoordigers van hierboven genoemde organisaties, ingestemd met de hoofdlijnen hiervan. Doelstelling is dat in 2021 minimaal 80 % van de melkveebedrijven hun erfafspoeling op orde hebben. De belangenorganisaties nemen bij de bewustwording en activering van hun achterban het voortouw.</p> <p>Op onderdelen vindt nu nog een nadere uitwerking van het uitvoeringsplan plaats. Onder andere gaat het daarbij om de communicatiestrategie, de ontwikkeling van een webtool erfafspoeling, de afstemming met het reguliere handhavingsbeleid van ons waterschap en de leerpunten uit de pilot Appelscha.</p>

Rapportage bestuur (vervolg)	De financiering van het uitvoeringsplan is voorzien onder POP3. Omdat er door de provincie nog geen definitief besluit over de openstelling van de POP3-regeling genomen is, schuift de definitieve besluitvorming over het uitvoeringsplan door naar het eerste kwartaal van 2016. In december is het algemeen bestuur in een informatieve bijeenkomst bijgepraat voor de voortgang van het convenant erfafspoeling.
------------------------------	--

SANERING WATERBODEMS

In 2015 is het waterbodemsaneringsprogramma dat liep tot en met 2015 afgerond. Met de uitvoering van deze saneringen zijn in Fryslân de ernstige en spoedeisende waterbodempverontreinigingen met humane risico's gesaneerd. Na 2015 worden de locaties met ecologische en verspreidingsrisico's gesaneerd. Dat zijn voor Fryslân nog zeven locaties. Hiervoor is samen met de provincie een saneringsprogramma voor de periode tot en met 2020 opgesteld. Deze saneringen vallen nog onder de reikwijdte van de Wet bodembescherming en komen in aanmerking voor een Rijksbijdrage oplopend tot 90%.

ONDERWERP	WK 15: WATERBODEMSANERING
Doelstelling	De waterbodems in het beheergebied hebben geen negatieve invloed op de waterkwaliteit.
Maatregel MP	Ernstig vervuilde baggerspecie verwijderen volgens de landelijke instructies.
Prestatie 2015	De sanering van de Nieuwe Vaart van Gorredijk naar Terwispel (FR/106/403) is gestart en wordt in 2015 afgerond.
Rapportage bestuur	De sanering van de Nieuwe Vaart is voor aanvang van het vaarseizoen 2015 (15 mei) afgerond.

SAMENWERKING WATERKETEN

Om de inzameling, het transport en de zuivering van afvalwater zo doelmatig mogelijk uit te voeren, werkt het waterschap nauw samen met de partners in de waterketen. Als onderdeel van het Fries Bestuursakkoord Waterketen is de 'Arkbak doelmatig werken in de afvalwaterketen' ontwikkeld. Deze omvat een verzameling van mogelijke besparingsmaatregelen, die partijen zelfstandig of gezamenlijk kunnen oppakken. In 2015 is een nieuw FBWK voor de periode 2016-2020 voorbereid.

ONDERWERP	WAK 2: SAMENWERKING WATERKETEN
Doelstelling	Een duurzame waterketen tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.
Maatregel MP	Wetterskip Fryslân werkt in de waterketen nauwer samen met gemeenten en Vitens.
Prestatie 2015	Uitvoeren samenwerkingsprogramma met gemeenten en Vitens.
Rapportage bestuur	Het samenwerkingsprogramma Fries bestuursakkoord water (FBWK) is uitgevoerd. De monitoring van de bereikte doelen is afgerond. Ten aanzien van de besparingsdoelstelling is naar het Rijk gerapporteerd dat Fryslân op koers ligt. We hebben inmiddels 60% van onze doelstelling bereikt (peildatum december 2014), en we liggen op koers ten opzichte van onze voorgenomen doelstelling voor 2020. Voor de periode 2016-2020 is een nieuwe akkoord (FBWK2) opgesteld. In 2016 wordt het akkoord ondertekend en een uitvoeringsprogramma opgesteld.

ZUIVERINGEN EN ENERGIE EFFICIENCYMAATREGELEN

Energie speelt een belangrijke rol bij het verhogen van de duurzaamheid en doelmatigheid van de waterketen. In 2009 is de branchevereniging (UvW) de meerjarenafpraak (MJA-3) aangegaan met als doelstelling het halen van 30% energie efficiëntie in 2020 ten opzichte van 2005, specifiek voor de taak Waterzuiveringen. Voor de planperiode 2013-2016 is door Wetterskip Fryslân in 2012 een nieuw EEP (Energie Efficiency Plan) opgesteld. In dit plan staan diverse maatregelen die gaan bijdragen aan de energiebesparingsdoelstelling.

ONDERWERP	WAK 9: ENERGIE-EFFICIENCY MAATREGELEN
Doelstelling	Het realiseren van een duurzamere en doelmatige waterketen.
Maatregel MP	Wetterskip Fryslân voldoet aan de doelstellingen die vastgelegd zijn in de Meerjaren Afspraak Energie (MJA-3).
Prestatie 2015	In 2015 wordt een totaal van 1,7 % aan extra energie-efficiencywinst gerealiseerd. Hiermee realiseert WF een energie-efficiency van 9% ten opzichte van 2005 doordat: <ul style="list-style-type: none"> • de bellenbeluchting op rwzi Heerenveen in bedrijf is; • de bellenbeluchting op rwzi Joure in bedrijf is
Rapportage bestuur	De bellenbeluchtingen van de rwzi Joure en Heerenveen zijn in bedrijf en de verwachte energie-efficiency winst van 1,7% wordt in de praktijk gerealiseerd. In 2016 gaan we een nieuw energie efficiency plan (EEP) opstellen waarin nieuwe maatregelen worden verwerkt die gaan bijdragen aan het behalen van onze MJA 3 doelstelling.

OPTIMALISATIE SLIBKETEN

Als onderdeel van het Integraal Zuiveringsplan 2013 (IZP) is de slibstrategie van Wetterskip Fryslân vastgesteld. Het besparen en terugwinnen van energie en grondstoffen is hierin een belangrijk uitgangspunt. Via de energiefabriek wil Wetterskip Fryslân energie en grondstoffen terugwinnen uit afvalwater. Daarnaast kan de energiefabriek ook aan andere partijen gas gaan leveren.

ONDERWERP	WAK 12: REALISATIE MAXIMALE SLIBVERWERKING
Doelstelling	Doelmatige en duurzame slibketen.
Maatregel MP	Invulling geven aan de slibstrategie van Wetterskip Fryslân.
Prestatie 2015	1) De selectie, aanbesteding, ontwerp en kredietaanvraag met betrekking tot de realisatie van de Energiefabriek. 2) In 2015 vindt een marktverkenning plaats met als doel om per januari 2017 een marktpartij gecontracteerd te hebben voor de eindverwerking van zuiverings-slib.
Rapportage bestuur	1) De selectie, aanbesteding, ontwerp en kredietaanvraag met betrekking tot de bouw van de energiefabriek is aangehouden in verband met nieuwe inzichten. Het gaat hierbij om technische en economische ontwikkelingen op de markt voor slibverwerking die sterk in beweging is. Wanneer de eindverwerking van zuiverings-slib in 2016 is gegund, besluit het dagelijks bestuur over de wijze van voorverwerking. 2) De marktverkenning is afgerond. Het dagelijks bestuur heeft besloten de aanbesteding van de eindverwerking van zuiverings-slib is 2015 in gang gezet, en heeft een besluit genomen over de te hanteren duurzaamheidskaders van de aanbesteding.

2.4 ORGANISATIE

Wetterskip Fryslân heeft in 2015 gewerkt aan belangrijke speerpunten uit het Bestuursprogramma, zoals innovatie, duurzaamheid, (internationale) samenwerking en organisatieontwikkeling.

De organisatie van Wetterskip Fryslân is volop in ontwikkeling. Een belangrijke doelstelling is het steeds verder verbeteren van de efficiency en resultaatgerichtheid van de organisatie, de klantgerichtheid en maatschappelijke sensitiviteit. Maar ook een betere bediening van het bestuur. Maatschappelijk verantwoord ondernemen komt onder meer terug in doelstellingen op het gebied van samenwerking met onze maatschappelijke partners, duurzaamheid en omgaan met het energievraagstuk. Een snel veranderende wereld vraagt om een groter aanpassingsvermogen. Dat vertaalt zich in doelstellingen om de flexibiliteit en de slagvaardigheid van de organisatie

verder te vergroten. En het vertaalt zich uiteraard naar doelstellingen op het gebied van de medewerkers: doelstellingen die gaan over competenties. Maar ook veilig en verantwoord werken en het bieden van een uitdagende en motiverende werkomgeving. Dit laatste is van belang om ook in de toekomst bij een krimpend aanbod van werknemers voldoende in de arbeidsbehoefte te voorzien.

Wetterskip Fryslân werkt aan deze doelstellingen met tal van maatregelen. Hieronder wordt ingegaan op de gerealiseerde maatregelen in 2015.

2.4.1 WETTERSKIP FRYSLÂN OP KOERS

In 2015 heeft het waterschap verder gewerkt aan de verwezenlijking van de concernvisie Samenstromen. Hierin is aangegeven in welke richting de organisatie zich de komende jaren ontwikkelt. Deze ontwikkeling vindt in de volle breedte van de organisatie plaats. Belangrijke onderdelen van de organisatieontwikkeling zijn: invoeren proces- en projectgericht werken, Wetterskip in Balans Vooruit en ontwikkeling personeelsbeleid.

PROCES- EN PROJECTGERICHT WERKEN

Met proces- en projectgericht werken wil Wetterskip Fryslân op een kosteneffectieve en voorspelbare manier naar een gedefinieerd resultaat toewerken. Samenwerking tussen betrokken organisatieonderdelen in het kader van het behalen van het resultaat staat daarbij voorop. Alle betrokken medewerkers kennen de doelstellingen en hun bijdrage daaraan. Het voortdurend verbeteren in termen van zowel efficiency als kwaliteit is ingebed in de wijze van werken. Gerichte investeringen in de informatievoorziening ondersteunen de verbeteringen van die efficiency en kwaliteit maar ook van het werkplezier.

De invoering van het organiseren van het werk in processen en projecten is op stoom en de resultaten worden steeds zichtbaarder in de organisatie. In 2015 lag het accent op het implementeren van de eerste tranche processen (Inkopen van Goederen en Diensten, Inkopen van Werken en de Werkenprocessen) en het ontwerpen van de tweede tranche processen (Beheer Primaire Keringen en

Watersystemen, Onderhoud Primaire Keringen en Watersystemen en Onderhoud Waterzuiveringen).

De inkoopprocessen worden ondersteund door een digitaal aanbestedingsplatform waarmee leveranciers worden geselecteerd en contracten worden gegund. Dit heeft geleid tot kostenbesparingen en een meer transparant proces. In de Werkenprocessen is een Projectinformatiesysteem in gebruik genomen waarmee projecten beter kunnen worden beheerst.

Daarnaast zijn een aantal ondersteunende ICT gerelateerde maatregelen ingevoerd ter verbetering van de gegevenshuishouding en documentaire informatievoorziening. Om de processen en het flexibel werken goed te kunnen faciliteren, wordt er een omslag gemaakt naar procesgericht archiveren en grotendeels afscheid genomen van de papieren archivering. Het procesgericht archiveren wordt in het project Documentbeheer uitgewerkt. Daarmee wordt een fundament gelegd voor het anders omgaan met documenten. Dit moet voor de medewerkers resulteren in snellere en verbeterde vindbaarheid van documenten en een efficiëntere samenwerking bij het tot stand brengen van documenten. Ook wordt de duurzame toegankelijkheid van de digitale documenten geborgd. In 2015 is de nieuwe digitale werkwijze getoetst in een aantal pilots.

Verder zijn de voorbereidingen gestart voor het optimaliseren van de derde tranche processen, te weten Vergunningen en Handhaving. Om een optimale aansluiting te borgen tussen beleid en uitvoering is een nieuw proces Tactische Planvorming gedefinieerd. Hierin worden de prioriteitsstelling van de investeringswerken en de kaders en richtlijnen voor onderhoud en beheer uitgewerkt.

De processen Bestuursondersteuning en In-, Door- en Uitstroom van Personeel zullen in 2016 worden opgepakt. De processen Voorraadbeheer en Managen Klantcontacten zijn verschoven naar 2017.

De invoering van procesgericht werken heeft niet alleen kwalitatieve baten, maar leidt ook tot besparingen. In onderstaand overzicht is aangegeven wat het besparingspotentieel is volgens het programmaplan en de bedragen die gerealiseerd zijn of in de begroting zijn opgenomen.

De kosten en baten met betrekking tot de organisatieontwikkeling zijn verwerkt in de begroting.

Over de programmaperiode (2011 t/m 2014) was in het programmaplan een opbrengst begroot van € 8,9 miljoen cumulatief. Tot en met 2014 is een bedrag van € 14,2 miljoen cumulatief gerealiseerd, € 5,3 miljoen meer dan begroot. Het aanvullend besparingspotentieel als gevolg van de organisatieontwikkeling en Wetterskip in Balans (WIB, zie hieronder) loopt op tot ongeveer € 4 miljoen. Deze extra besparingen worden aangewend om de bezuinigingsdoelstellingen op te vangen.

WETTERSCHIP IN BALANS VOORUIT

Wetterskip in balans Vooruit is uitgevoerd om te voldoen aan de aanvullende financiële taakstelling. Met de opdracht van het bestuur om te komen tot aanvullende bezuinigingen is de al lopende ontwikkeling waar mogelijk versneld. Hierbij is over de volle breedte gekeken naar besparingsmogelijkheden waarbij de kwalitatieve doelstellingen van het waterschap overeind blijven.

Het project heeft geleid tot een concrete opgave van bezuinigingsmaatregelen. Daarnaast is gekeken naar verbeteringen en doorontwikkeling in de bedrijfsvoering

die nodig zijn om dit te kunnen realiseren. De bezuinigingen hebben ook betrekking op te realiseren besparingen op de organisatie, in het bijzonder op die van de personele lasten. Om hieraan invulling te geven zijn kansrijke maatregelen in kaart gebracht. Ook kleine veranderingen in de organisatiestructuur die een verbetering in de efficiency inhouden zijn daarbij meegenomen. Er zijn tal van maatregelen getroffen die uiteindelijk hebben geresulteerd in diverse aanpassingen van de organisatiestructuur. De reorganisatie die hiervan het gevolg was, is per 1 januari 2015 doorgevoerd.

In 2015 heeft een verdere uitwerking van de maatregelen plaats gevonden. Hierbij gaat het onder meer om de voorbereiding van de invoering van een centrale regiekamer voor de aansturing van de zuiveringen, maatregelen op gebied van het waterbeheer en een slimmere inrichting van de interne ondersteunende functies. De implementaties zijn in 2015 voorbereid en komen in de periode 2015 tot 2019 tot uitvoering. De te maken kosten zijn ook in beeld gebracht. De implementatieplannen met bij behorende investeringsvoorstellen worden afzonderlijk aan het dagelijks bestuur voorgelegd.

In het kader van het Wetterskip in Balans (WIB) onderzoek monitoring zijn de volgende bezuinigingsmaatregelen doorgevoerd:

Maatregel/taakstelling:

- Reduceren monitoring ten behoeve van de chemische toestand: omvang is in 2015 gereduceerd.
- Beoordelen nut en noodzaak handhaven van de toetsingsmethodiek 'EBEO': beoordeling heeft in 2015 plaatsgevonden de consequenties zijn verwerkt in het meetplan 2016.
- Het dagelijks bestuur heeft 20 januari 2015 besloten om de monitoring van gewasbeschermingsmiddelen in landelijke verband te gaan uitvoeren. Dit leverde een bezuiniging ten opzichte van voorgaande jaren op van € 20.000 (structureel).

Er wordt een poortwachtersfunctie bij Gegevensbeheer en het Laboratorium geïntroduceerd om de projectmatige monitoring met € 20.000 (structureel) terug te dringen. Deze wijze van werken is begin 2016 ingevoerd.

ONTWIKKELING PERSONEELSBELEID

Cruciaal is de vraag hoe wij als Wetterskip Fryslân in de toekomst onze doelstellingen en ambities kunnen waarmaken met onze manier van werken en onze medewerkers. Hebben wij het juiste aantal medewerkers met de juiste kennis, ervaring, vaardigheden, houding en gedrag? Wat ontbreekt en wat wordt wanneer nodig of wellicht op termijn overbodig? Hoe kunnen we de koppeling realiseren van medewerkers aan werk en hoe willen we de mobiliteit en de inzetbaarheid van medewerkers organiseren?

Om antwoord te geven op deze vragen is een belangrijke stap gezet in de ontwikkeling van ons personeelsbeleid. Vergroten van de flexibiliteit van de organisatie staat hierin voorop.

In 2015 zijn HR-instrumenten als generiek functiehuis, waterloop, strategische personeelsplanning, opleidingsbeleid, competentie management en flexpool ontwikkeld die de komende jaren worden ingevoerd.

GENERIEKE FUNCTIEHUIS

Begin 2015 zijn alle medewerkers geplaatst in een functie met een generieke omschrijving. Hiermee is een stap gezet in het moderniseren van het personeelsbeleid. Zo kan beter ingespeeld worden op de veranderende behoefte aan inzet binnen de organisatie. Zo worden betere doorgroei mogelijkheden gecreëerd. In combinatie met andere HR-instrumenten wordt gewerkt om de bewegelijkheid en slagvaardigheid binnen de organisatie te vergroten. De ervaring die opgedaan is met het werken in generieke functies in 2015 wordt meegenomen om het generieke functiehuis in 2016 te volmaken.

WATERLOOP

Naast voldoende medewerkers met de juiste kwaliteiten, is het belangrijk dat we de juiste persoon op de juiste plaats krijgen. Dat we een goede match maken tussen medewerkers en werk. Nu we gaan werken in functies, processen, projecten en losse opdrachten neemt de flexibiliteit in het aanbod van werk toe. Dit vraagt een manier om vraag en aanbod optimaal bij elkaar te brengen. De kern hierin is loopbaancentrum Waterloop, een platform waarop vraag en aanbod bij elkaar komen. Hierdoor wordt ook de interne personele flexibiliteit vergroot.

In 2015 is een plan van aanpak opgesteld en in 2016 wordt gestart met het oprichten van het mobiliteitscentrum Waterloop. Tevens is een onderzoek gestart om na te

gaan welke geautomatiseerde mogelijkheden beschikbaar zijn om Waterloop te ondersteunen. De uitkomsten worden in 2016 verwacht.

STRATEGISCHE PERSONEELSPLANNING

Het vertrekpunt is de strategische personeelsplanning binnen onze organisatie. Hierin staat een analyse van het huidige personeelsbestand (kwalitatief en kwantitatief) en het verwachte aanbod van werk. Vooral vanwege pensionering zullen de komende jaren veel medewerkers uitstromen. Onze gemiddelde leeftijd is hoog, belangrijke kennis en ervaring moeten behouden blijven. Hoe krijgen we nieuwe en belangrijke kennis en kwaliteiten in huis? Aan de hand van de strategische personeelsplanning wordt periodiek een analyse gemaakt van het personeelsbestand.

OPLEIDINGSBELEID

Ook gaan we nadrukkelijker aan de slag met ons opleidingsbeleid dat erop is gericht medewerkers te ondersteunen in de verdere ontwikkeling en in de voorbereiding op andere functies of in de verandering van de eigen functie. Alle medewerkers krijgen vanaf 2016 een persoonsgebonden basisbudget voor opleiding, ontwikkeling, loopbaan en vitaliteit van € 5.000 per vijf jaar.

Voor de uitvoering van het persoonsgebonden basisbudget zijn in 2015 kaders opgesteld en is de administratieve inbedding georganiseerd.

COMPETENTIEMANAGEMENT

Om de competenties van medewerkers optimaal te kunnen benutten brengen we de verbinding tot stand tussen de beschikbare personele capaciteit en de vraag van de organisatie naar de kwalitatieve en kwantitatieve inzet van medewerkers. We ondersteunen hierbij de overgang naar procesgericht en projectgericht werken, waarbij de focus van medewerkers wordt verplaatst van de rol en de taken van het eigen cluster naar de bijdrage aan processen en projecten over de grenzen van het eigen cluster heen. Op basis van de generieke functie en de daarbij behorende competenties worden in de HR-cyclus werkafspraken gemaakt met medewerkers. Dit kan bijvoorbeeld zijn in de vorm van rollen, projecten en/of tijdelijke opdrachten. Daarnaast wordt in de HRM-cyclus afspraken gemaakt over de verdere ontwikkeling van de competenties en waar de medewerkers de eigen talenten het beste kunnen inzetten. In 2015 is een plan van aanpak opgesteld waarin wordt beschreven hoe

Competentiemanagement ingevoerd wordt binnen Wetterskip. Dit plan zal in 2016 uitgevoerd worden.

Wetterskip zet in op gezonde, vitale en mobiele medewerkers. Hiervoor is in 2015 een overkoepelende nota Vitaliteitsbeleid opgesteld. De komende jaren wordt dit beleid jaarlijks in een programma uitgewerkt. In 2015 is de implementatie voorbereid.

FLEXPOOL

In 2015 is het plan van aanpak voor de Flexpool bij de begroting voorgelegd aan het dagelijks bestuur en is ter informatie aangeboden aan de commissie APFZ. In een afzonderlijk traject wordt voor de Projectorganisatie de omzetting van tijdelijke contracten naar vaste aanstellingen en de daarmee te behalen besparing aan het dagelijks bestuur voorgelegd.

Begin 2016 start de teamleider Flexpool en wordt gestart met de werving van 5 medewerker met de intentie om de capaciteit uit te laten groeien naar 12 medewerkers in 2017.

2.4.2 INNOVATIE

Innovatie is een van de speerpunten uit het bestuursprogramma. Innovatie helpt Wetterskip Fryslân om tegen lagere kosten betere prestaties te leveren, omdat innovatie gericht zijn op het beter, slimmer, goedkoper of duurzamer produceren. Door een innovatie toe te passen neemt het rendement van de producten en diensten toe.

De meeste innovaties worden gerealiseerd in een samenwerking tussen kennisinstututen, bedrijfsleven en overheid. De afgelopen jaren heeft Wetterskip Fryslân een verscheidenheid aan innovatieprojecten uitgevoerd of gestart die direct implementeerbaar zijn in de organisatie. Ook zijn er innovaties die een langere termijn perspectief kennen. Enkele voorbeelden uit de afgelopen jaren zijn: toepassing van kolengruis voor ontwatering van zuiveringsslib én verlaging van de CO2 foorprint in de slibketen, onderzoek naar veenmos- en lisdoddeteelt als alternatieve teelt (Better Wetter), en het terugwinnen van cellulose bij zuiveringsinstallaties als grondstof (afdruipremmer) in asfalt.

In 2015 zijn in totaal 10 projecten ingediend en bestuurlijk goedgekeurd met een totale financiële omvang van €393.105, als volgt onderverdeeld over de innovatiethema's:

- duurzaamheid en kringlopen € 181.650
- optimalisatie zuiveren van afvalwater € 97.455
- innovaties in het watersysteem € 90.000
- maatschappelijke en sociale innovatie € 24.000

Het betreft de volgende projecten:

Spaarwater 2	Het project Spaarwater richt zich op het optimaliseren van de beschikbaarheid van zoet water voor de landbouw in verziltingsgebieden. Hiermee kan de noodzakelijk doorspoeling van het watersysteem kan worden beperkt en het waterbeheer worden verduurzaamt.
Bioplastics	Rioolwaterzuiveringen worden in toenemende mate gezien als productielocaties voor energie en grondstoffen. Productie van PHA-bioplastics kan een meerwaarde bieden in de slibketen. Na een succesvolle proef op de demolocatie wordt de haalbaarheid onderzocht van het realiseren van een productieketen voor bioplastic.
Cellulose in asfalt	Zeefgoed op rioolwaterzuiveringsinstallatie bevat veel cellulose. Cellulose kan als afdruipremmer in asfalt worden toegepast. In het project wordt als pilot 1,5 km fietspad aangelegd (en gemonitord) met cellulose als grondstof.
Veenmosteelt en Lisdoddeteelt in Better Wetter	In de streekagenda Noordoost Fryslân werken overheden, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties samen aan een toekomstbestendig watersysteem in het project Better Wetter. Het gebied moet een meerwaarde opleveren en er wordt gezocht naar economische dragers voor als het gebied wordt vernat. Het onderzoek Veenmosteelt en de businesscase Lisdoddeteelt richt zich hierop.
Rietworsten oeververdediging	In het veengebied rond Âldeboarn is sprake van oeverafkalving. In het watergebiedsplan Koningsdiep West is dit probleem door de streek aangedragen, maar in het plan is daarvoor geen concrete oplossing genoemd. Gebruik van rietworsten (kokosrollen met rietstekken) kan een duurzame oplossing zijn om afkalving van slecht begroeide taluds van hoofdwatgangen tegen te gaan.
GBM spuiwater Berlikum	Onderzoek wordt gedaan naar de ontwikkeling van een innovatieve kosteneffectieve zuiveringstechniek om gewasbeschermingsmiddelen uit het spuiwater van de glastuinbouw te kunnen verwijderen.

Struviet op festivals	Struviet kan gebruikt worden als een fosfaatvervangende kunstmest. Er is een eenvoudig te beheren systeem ontwikkeld in samenwerking met studenten van NHL en Water Alliance in Leeuwarden. Dit systeem is in de zomer van 2015 in een proefopstelling gebruikt tijdens de publieksevenementen Simmerdeis (Drachten), Welcome to the Village (Leeuwarden) en Milleniumfestival in IJlst met name met als doel bewustwording bij burgers te vergroten
Online vismonitoring met, voor en door burgers	Door vissen te voorzien van (kleine) zenders kunnen ze worden gevolgd. Hiermee kan inzicht in de werking van o.a. vispassages en vismigratie worden vergroot. Tevens wordt met dit project de betrokkenheid en bekendheid van burgers met de waterschappen en hun bijbehorende taken te vergroot.
Onderwater-drones, 3D-mapping Phario bijdrage WF	Een nieuwe ontwikkeling is de inzet van onderwaterdrones voor dynamische monitoring van de chemische en ecologische toestand van oppervlaktewater. Wetterskip Fryslân is nauw betrokken bij het project PHARIO, waarbij bioplastic wordt gewonnen uit afvalwaterslib. Landelijk, zijn we partner in het Phario project. Om volwaardig deelnemer te zijn in het Phario project heeft het Wetterskip, net als andere betrokken partijen, een financiële bijdrage geleverd in de totale projectkosten.

2.4.3 DUURZAAMHEID

Wetterskip Fryslân wil bijdragen aan een zuiniger, efficiëntere omgang met de leefomgeving, voor huidige en toekomstige generaties. In het in 2013 opgestelde duurzaamheidsstrategie staat de visie van het waterschap geformuleerd. Vanaf 2014 geeft Wetterskip Fryslân invulling aan de uitvoeringsstrategie duurzaamheid. Duurzaamheid vormt een integraal onderdeel van de bedrijfsprocessen en afwegingskaders. Stimuleren van innovatie, het inbedden van duurzaamheid als afwegingscriterium in de werkprocessen, het monitoren van de resultaten en het implementeren van een eenduidige methodiek, vormen belangrijke aspecten in de uitvoeringsstrategie.

ONDERWERP	O 1: DUURZAAMHEIDSTRATEGIE
Doelstelling	Wetterskip Fryslân wil met een duurzame benadering bijdragen aan een zuiniger, efficiënter en op lange termijn meer continue omgang met de leefomgeving, voor huidige en toekomstige generaties.
Maatregel MP	Het implementeren van concrete maatregelen naar aanleiding van de duurzaamheidsstrategie in de activiteiten van Wetterskip Fryslân voor 2014.
Prestatie 2015	Uitvoering geven aan: <ul style="list-style-type: none"> • Implementatie uitvoeringsstrategie in P&C-cyclus • Pilot project met methodiek duurzaam Grond-, Weg-, en Waterbouwsector (GWW) • Start opleiden medewerkers in methodiek • Opstarten opstellen benodigde beleidskaders.
Rapportage bestuur	De vastgestelde prestatie is uitgevoerd. De toelichting per maatregel volgt hieronder: <ul style="list-style-type: none"> • P&C-cyclus: duurzaamheid is als aandachtsgebied in de sturingsinstrumenten geborgd. • In 2015 is een opleiding Duurzaam GWW opgezet en zijn 14 medewerkers van Wetterskip Fryslân opgeleid. • In 2015 zijn zes pilotprojecten gedefinieerd voor het toepassen van de Aanpak Duurzaam GWW. Deze worden nader uitgewerkt in 2016. • Eind 2015 is een energie coördinator aangenomen. De energie coördinator draagt in 2016 bij aan de totstandkoming van het energiebeleid • Het dagelijks bestuur heeft de Klimaatverklaring, gerelateerd aan de doelstellingen zoals deze in Parijs hebben vorm gekregen, ondertekend. De Klimaatverklaring omvat de uitdaging het realiseren van een klimaat neutrale organisatie in 2030 en een klimaatneutraal beheergebied (voor zover de impact van WF reikt) in 2050.

Tot op heden zijn er vele maatregelen in het kader van duurzaamheid ingevoerd.

Enkele voorbeelden zijn :

- inkoop van aard- en biogas en elektrische auto's
- huisvestingsplannen krijgen duurzame invulling
- duurzaam inkoopbeleid o.b.v. verklaring Agentschap NL
- duurzame energieproductie (zonnepanelen, productie biogas)
- terugwinning grondstoffen (pilot cellulose en bioplastics uit afvalwater)
- een sociaal jaarverslag (2014) is opgesteld en gepresenteerd aan het algemeen bestuur. Naar aanleiding hiervan is door het algemeen bestuur verzocht om het opstellen van een maatschappelijk jaarverslag. De beleidsontwikkeling voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) is voorzien in 2017-2018.

2.4.4 SAMENWERKING

STREEKAGENDA'S

De verschillende jaarplannen voor 2016 van de streekagenda's zijn in 2015 vastgesteld in de stuurgroep van de streekagenda waar leden van het dagelijks bestuur in zijn vertegenwoordigd. Per streekagenda worden de actuele en streekgebonden opgaven geagendeerd in het uitvoeringsplan.

Naast de streekagenda lopen nog enkele gebiedsprocessen. Het waterschap heeft in die afzonderlijke gebiedsprocessen geparticipeerd met een intensiteit die past bij het waterschapsbelang in dat gebied. Dat geldt ook voor het gebiedsproces in het Groninger deel van ons beheersgebied.

WATERACTIEVE STAD (WAS)

Voor het thema Wateractieve Stad (WAS) wordt aangesloten bij het thema 'ruimtelijke adaptatie' van het Fries Bestuursakkoord Waterketen (FBWK2). Vanuit het kernteam WAS zal een vertegenwoordiging zitting nemen in de werkgroep ruimtelijke adaptatie van het FBWK 2 die begin 2016 van start gaat is de verwachting. In het FBWK 2 zijn concrete acties en maatregelen genoemd die door de werkgroep zullen worden opgepakt. Er zijn inmiddels verkennende gesprekken gevoerd met de waterambassadeurs om vanuit het FBWK 2 een stresstest Fryslân uit te voeren.

Buiten de werkgroep van het FBWK2 zullen wij ook zelf initiatieven nemen om samen met partijen, met name op plan- en projectniveau, te bouwen aan een klimaatbestendige en Wateractieve stad, zoals bijvoorbeeld het Potmarge gebied in Leeuwarden.

OVERIGE VORMEN VAN SAMENWERKING GERICHT OP HET REALISEREN VAN VERDERE BESPARINGEN

In 2015 is op verschillende fronten gewerkt aan het tot stand komen van verdergaande samenwerking. Op deze wijze wordt inhoud gegeven aan de besparingsdoelstellingen. Op landelijk niveau wordt gewerkt aan dit thema door het uitwisselen van inspirerende en succesvolle vormen van (regionale) samenwerking en het verder uitwerken hiervan.

WBP / WHP

Het herziene waterbeheerplan (WBP 2016-2021) wordt op 19 april 2016 ter vaststelling voorgelegd aan het algemeen bestuur. Terwijl Wetterskip Fryslân het nieuwe WBP opstelde, ontwikkelde de provincie Fryslân een nieuw Waterhuishoudingsplan (WHP). Het proces en de inhoud van beide plannen is regelmatig op elkaar afgestemd. Het WBP is opgesteld na ambtelijk en bestuurlijk overleg met diverse overheden en maatschappelijke organisaties die bij het waterbeheer betrokken zijn.

GEGEVENSONTSLUITING / GEGEVENSBEHEER

Wetterskip Fryslân doet samen met de provincie en Vitens een onderzoek of er samengewerkt kan worden op het gebied van de meetnetten van grondwaterbeheer. Momenteel worden mogelijkheden tot samenwerking in het zuidoosten van de provincie nagegaan omdat daar door alle betrokken partijen veel wordt gemeten.

BASISREGISTRATIE GROOTSCHALIGE TOPOGRAFIE

De waterschappen zijn op grond van de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) aangewezen als leverancier van waterstaatkundige gegevens en zullen in de toekomst invulling geven aan het bronhouderschap voor geo-gegevens van waterschapobjecten, zoals gemalen, stuwen, waterlopen en keringen. Via het

landelijke samenwerkingsverband SVB-BGT zoekt Wetterskip Fryslân samenwerking met andere bronhouders. De gegevens voor de eerste versie van de BGT zijn in 2015 aangeleverd en zullen medio 2016 landelijk op kaart beschikbaar zijn.

INKOOP

De mogelijkheden voor inkoop samenwerking met de provincie Fryslân zijn verkend en samen met de provincie Fryslân moet nog worden bepaald welk vervolg hieraan wordt gegeven.

In 2015 zijn opnieuw een aantal aanbestedingen gezamenlijk met andere waterschappen uitgevoerd, namelijk ingenieursdiensten, afval verwijdering, brandstof voor het eigen materieel (zoals tractoren, kranen, quads, etc.) en chemicaliën voor het waterzuiveringsproces (aanbesteding loopt door in 2016).

LABORATORIUM

In 2015 is een samenwerking onderzocht met de laboratoria van Hunze en Aa's en Waterproef. Daarbij is gebleken dat waterschap Hunze en Aa's minder interesse heeft in een samenwerking met ons laboratorium. Met het laboratorium Waterproef in Edam is eind 2015 een start gemaakt met een samenwerking gebaseerd op synergie, specialisatie, product- en procesinnovatie en marktvergroting.

2.4.5 INTERNATIONALE SAMENWERKING

Het beleid van Wetterskip Fryslân voor internationale samenwerking is vastgelegd in de nota Buitenland beleid 2014-2018. In 2015 nam Wetterskip Fryslân op internationaal gebied deel aan twee projecten.

ONDERWERP	IS 1: ONDERSTEUNING WATERSCHAP ARA-SUL MOZAMBIQUE
Doelstelling	Uitvoering geven aan het buitenlandbeleid van Wetterskip Fryslân door met andere landen kennis te delen over waterbeheer.
Maatregel MP	Als onderdeel van het buitenlandbeleid ondersteunen wij het waterschap ARA-Sul, het meest zuidelijke waterschap in Mozambique.
Prestatie 2015	Uitvoering geven aan fase 2 van het project.
Rapportage bestuur	Het Jaarplan 2015 van de samenwerking met ARA-Sul is volgens planning uitgevoerd. Voor dijkbeheer gaat het over het maken van een eerste inspectierapport voor de dijken in het Limpopo stroomgebied en het uitwerken van een advies voor opzetten van duurzaam dijkbeheer op regionale en landelijke schaal. Deze producten zijn opgeleverd en in december besproken met de betrokken partijen. Voor Waterallocatie is de projectbeschrijving voor het maken van een water allocatiemodel voor het Incomati rivier opgesteld. De uitvoer hiervan is in 2016. Waterallocatie en verdeling van het schaarse water is momenteel erg actueel in Zuid Mozambique omdat er voor het tweede jaar op rij erg weinig regen valt. In 2015 is ook een landelijke workshop over waterallocatie gegeven en in juli is een medewerker van Ara sul in Nederland getraind in het maken van modellen om overstromingen goed te kunnen voorspellen. In oktober is een eerste missie op het gebied van waterkwaliteitsbeheer uitgevoerd. In maart en oktober is eveneens een inbreng geleverd in het waterbeheerplan van ARA-Sul. Dit plan zal naar verwachting in 2016 afgerond gaan worden. Daarnaast heeft Wetterskip Fryslân op verzoek van de Unie van Waterschappen in 2015 de Impuls Mozambique uitgevoerd. De Impuls betreft een verkenning naar een te versterken samenwerking van de Nederlandse en Mozambikaanse Waterschappen. De Unie van Waterschappen heeft onder de naam Dutch Water Authorities een internationaal samenwerkingsprogramma waarin waterschappen, NGO's, kennisinstellingen en bedrijven krachten bundelen om internationaal kennis te brengen en te halen.

Rapportage bestuur (vervolg)	In maart zijn hierover in Mozambique de eerste gesprekken gevoerd en in juni is de inventarisatie van de wensen van de Mozambikaanse waterschappen uitgevoerd. In de tweede helft van 2015 is een plan opgesteld om de ontwikkeling van de ARA's en de ondersteuning te gaan vormgeven rondom een vijftal thema's. De verwachting is dat op basis van dit plan begin 2016 afspraken gemaakt kunnen worden om de ontwikkeling van de ARA's verder vorm te geven met input van de Dutch Water Authorities.
------------------------------	--

Rapportage bestuur (vervolg)	In 2015 zijn in Mozambique twee teams operationeel geweest: één voor de centrale steden en één voor de stad Beira. In totaal worden gedurende het project 200.000 leerlingen voorzien van verbeterde sanitatie op scholen. In 2015 betrof dit 16 scholen met circa 32000 leerlingen. In totaal zijn circa 300 medewerkers van de gemeenten in Mozambique in 2015 deelnemen aan trainingen. In 2015 is gewerkt aan een voorstel voor fase drie in de jaren 2016 en 2017. Dit voorstel is bij DGIS aangeboden voor cofinanciering. DGIS heeft de aanvraag goedgekeurd en de subsidiebeschikking verhoogd en verlengd tot eind 2017. Daarmee is de uitvoering van de het door de Stuurgroep vastgestelde Projectplan 2016-2017 mogelijk
------------------------------	--

ONDERWERP	IS 2: MILLENNIUMDOELSTELLING SCHOON WATER EN SANITATIE IN MOZAMBIQUE
Doelstelling	Verbeteren van de toegang tot sanitaire voorzieningen in acht steden in Mozambique.
Maatregel MP	<ul style="list-style-type: none"> • De bouw van sanitaire en drinkwatervoorzieningen bij scholen en op publieke plaatsen; • Werken aan de organisatieontwikkeling van de partnergemeenten en de versterking van hun capaciteit op het gebied van sanitatie; • Het faciliteren van de aanschaf van verbeterde sanitatie door individuele gezinnen; • Voorlichting en bewustwording in Fryslân.
Prestatie 2015	Uitvoering geven aan en afronding van fase 2 van het project.
Rapportage bestuur	In 2012 is subsidie ontvangen van het Directoraat-generaal Internationale Samenwerking (DGIS) van het ministerie van Buitenlandse Zaken, voor de tweede fase van het project dat loopt van medio 2012 tot eind 2015. Het betreft een samenwerking van Wetterskip Fryslân met de provincie Fryslân, een groot aantal Friese gemeenten en Vitens. Als contractpartner voor DGIS heeft Wetterskip Fryslân het projectmanagement en het opstellen van diverse voortgangs- en financiële rapportages verzorgt namens de stuurgroep. Begin 2015 heeft de stuurgroep besloten om een vervolg te geven aan het project. Daarvoor heeft Wetterskip Fryslân besloten om in 2016 en 2017 jaarlijks een bijdrage van € 150.000 beschikbaar te stellen. Hetzelfde is besloten door de provincie Fryslân. Zes gemeenten hebben een bijdrage toegezegd. Bij drie andere gemeenten vindt de besluitvorming hierover plaats in 2016. De doorgang van het project is daarvan niet afhankelijk. Uitvoering van het projectplan is mogelijk met de nu beschikbare bijdragen van de Friese partners en de cofinanciering door het Ministerie.

2.4.6 ASSETMANAGEMENT

Assetmanagement betreft de systematische activiteiten om optimaal en duurzaam beheer te voeren over onze kapitaalgoederen op basis van prestaties, kosten en risico's gedurende de gehele levenscyclus van de assets en de infrastructuur. Wetterskip Fryslân bereikt zijn doelen op de terreinen van Veilig, Voldoende en Schoon voornamelijk via de watersysteeminfrastructuur en de waterzuiveringsinfrastructuur. De afgelopen jaren – en ook de prognoses voor de komende jaren – laten een oplopend aandeel van de kapitaallasten in de begroting zien. Assetmanagement maakt het mogelijk om nog scherper en preciezer te sturen op de investeringen in die infrastructuur, en daarmee op de ontwikkeling van die kapitaallasten.

In 2015 is de pilot Gemalen uitgevoerd. In deze pilot is de afweging tussen prestaties, risico's en kosten vormgegeven voor een selectie van 24 middelgrote gemalen. Dit leidde ertoe dat renovatie voor een beperkt aantal gemalen kon worden uitgesteld, en dat voor een groter aantal gemalen eerst aanvullend onderzoek door planvorming wordt gedaan. Dat laatste om het risico dat we investeringen doen waar we over vijf of tien jaar spijt van krijgen tot een minimum te beperken. De voor de gemalen ontwikkelde systematiek wordt geïmplementeerd in de werkprocessen van de organisatie voor toepassing bij soortgelijke gemalen. In 2016 wordt de systematiek doorontwikkeld om voor alle gemalen toe te kunnen passen. Daarnaast zijn de voorbereidingen gestart voor toepassing bij Zuiveringstransportsystemen en Oevers en Kaden.

Op 10 november 2015 is een werkexcursie over assetmanagement met het dagelijks bestuur gehouden, waarin kaders en de betekenis van assetmanagement voor bestuur en organisatie aan de orde zijn gekomen. Dit krijgt een vervolg in 2016. Essentieel onderdeel hierin is de implementatie van risicomanagement; de wijze waarop we risicomanagement inzichtelijk en werkbaar maken is met behulp van een risicomatrix. Deze risicomatrix wordt in de eerste helft van 2016 aan het bestuur voorgelegd. In de tweede helft van 2016 worden investeringslijsten gemaakt op basis van deze risicomatrix.

2.4.7 EDUCATIEBELEID

Het educatiebeleid van Wetterskip Fryslân heeft tot doel om jeugd te enthousiasmeren voor waterschapswerk en te inspireren voor hun latere studie- en beroepskeuze. Zo ontstaat mogelijk in de toekomst een toename van bekwaam personeel.

ONDERWERP	O 2: EDUCATIEBELEID
Doelstelling	Uitvoering geven aan het educatiebeleid ter verbetering van de bekendheid met het werk van Wetterskip Fryslân; het verhoogt de zichtbaarheid en het imago van Wetterskip Fryslân bij jonge mensen. Jeugd voor waterschapswerk enthousiasmeren en hen inspireren voor hun latere studie- en beroepskeuze, zodat mogelijk een toename ontstaat aan bekwaam personeel; een nieuwe generatie vakmensen, die tijdig klaar staat voor de uit te voeren waterschapstaken.
Maatregel MP	Het uitvoeren van het educatiebeleid.
Prestatie 2015	Het uitvoeren van de voorgenomen maatregelen in het educatie uitvoeringsplan 2015.
Rapportage bestuur	In 2015 zijn aparte activiteiten georganiseerd voor het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en het beroeps- en universitair onderwijs. Om de water gerelateerde MBO opleidingen in Leeuwarden en in het Noorden van ons land te versterken, is een regionaal Centrum voor Innovatief Vakmanschap (CIV) opgezet. Om de water-gerelateerde HBO-opleidingen in Leeuwarden te versterken is een regionaal Centre of Expertise Watertechnology (CEW) opgezet.

Ons waterschap participeert actief in de activiteiten van beide centra en verstrekt studiebeurzen aan studenten. Het Ir. D.F. Woudagemaal, met het educatieve bezoekerscentrum, heeft een belangrijke functie in de kennismaking van de jeugd met het waterschapswerk.

De volgende activiteiten zijn in 2015 gerealiseerd:

- Zo'n 500 leerlingen van basisscholen kregen een excursie aangeboden aan het Ir. D.F.Woudagemaal met bezoekerscentrum en naar rwzi's;
- In samenwerking met het IVN (Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid) zijn voor voortgezet onderwijsleerlingen studiefaciliteiten aangeboden en heeft op 29 mei 2015 het JeugdWaterCongres plaatsgevonden;
- Voor MBO opleidingen heeft Wetterskip Fryslân samen met het regionaal Centrum voor Innovatief Vakmanschap (CIV) gastlessen, stageplaatsen, docentendagen, practica 1e jaars Nordwincollege verzorgd.
- Voor HBO opleidingen heeft Wetterskip Fryslân samen met het regionaal Centre of Expertise Watertechnology (CEW) van NHL en Hogeschool Van Hall Larenstein gastlessen, stageplaatsen en onderzoeksopdrachten verzorgd. Ook stelde Wetterskip Fryslân demosite rwzi Leeuwarden beschikbaar voor proefopstellingen praktijkonderwijs en levert bijdragen aan de open dagen NHL en Hogeschool Van Hall Larenstein.
- Wetterskip Fryslân heeft zes studiebeurzen aan voor derde en vierde jaars MBO en HBO studenten en WO masterstudenten aangeboden.
- Wetterskip Fryslân heeft actief deelgenomen in de 'Vereniging van Participanten Waterketen Noord-Nederland', gaf daarmee richting aan onderzoeksprogramma's en verruimde hiermee de samenwerking met onder andere Wetsus.
- Vanuit de Topsector Water werd op 7 oktober 2015 het Wereld Water Congres in Leeuwarden georganiseerd. Ruim 1000 scholieren van het voortgezet onderwijs kwamen vanuit heel Nederland naar de WaterCampus om kennis te maken met water technologie en de kansen in de watersector. Wetterskip Fryslân zag hierin een mooie kans om deze doelgroep te bereiken en speelde een actieve rol bij de opzet en invulling van dit congres.

2.4.8 OVERIGE ONTWIKKELINGEN IN DE BEDRIJFSVOERING

COMMUNICATIE

In juli 2014 is een nieuwe corporate website voor Wetterskip Fryslân gelanceerd. Hierbij lag de focus op het verbeteren van de toegankelijkheid en online-dienstverlening. In 2015 is hierin blijvend geïnvesteerd door via onderzoek en statistiek de wensen van de gebruikers van de website te monitoren en de dienstverlening hierop aan te passen. Dit wierp zijn vruchten af. In juni 2015 kwam Wetterskip Fryslân uit onderzoek van ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Economische Zaken naar voren als het digitaal meest volwassen waterschap. Hierbij werd onderzocht welke waterschappen er het beste in slagen om contact met burgers en ondernemers via digitale kanalen, zoals de website, af te handelen.

In opdracht van het nieuwe bestuur is in 2015 geïnvesteerd in de ontwikkeling van corporate communicatiebeleid om de ambities van het bestuur te verwezenlijken. Het vergroten van de zichtbaarheid van het waterschapswerk, het waterbewustzijn van burger en het beter betrekken van burgers bij het waterbeheer zijn hierin belangrijke doelstellingen. Vanaf 2016 zal dit beleid zijn beslag krijgen in de uitvoering.

Via persberichten, communicatie rond mijlpalen en actieve mediabenedering werden diverse waterschapsthema's onder de aandacht gebracht via landelijke en regionale media: verkiezingen en nieuw bestuur, dijkverbetering Ameland en Lemmer, aanpak muizenproblematiek, vispasseerbare stuwen Tjonger-Linde, Wereld vismigratie dag, vismonitoringsonderzoek, Fiskatlas, erfafspoeling & covenant, een proef met asfalt uit WC-papier aanpak waterbeheer Smalingerland, Jeugdwatercongres, start zwemwaterseizoen en monitoring zwemwaterlocaties, aanleg natuurvriendelijke oevers, start kadeschouw, oefening Fryslân Alert, waterberging in steden, klimaatverklaring energieneutraal 2030, renovatie en oplevering van diverse gemalen (Ezumazijl, Miedema, polder Nieuwkruisland, Kooilanden Dokkum).

Voor de dijkverbetering Ameland werd een speciaal communicatieprogramma 'Kijk op de dijk' ontwikkeld om inwoners, toeristen en andere belanghebbenden bij

dit bijzondere project te betrekken. Onder meer door inzet van projectsite, social media, nieuwsbrief, filmpjes, rondleidingen en excursies op locatie. Het programma 'Kijk op de dijk' wordt ook ingezet bij dijkverbetering Lemmer en toekomstige dijkverbeteringsprojecten.

WATERSCHAPSVERKIEZINGEN

Met de campagne 'En wat doen we morgen met water?' lieten we inwoners zien dat Wetterskip Fryslân en waterbeheer onderdeel is van hun dagelijks leven en dat ze door te stemmen invloed kunnen uitoefenen op het waterbeheer van morgen. Met een opkomstpercentage van 51,1% haalden we het hoogste van alle waterschappen. Omrop Fryslân besteedde zondag 15 maart de hele dag aandacht aan het werk van het waterschap en de waterschapsverkiezingen.

CALAMITEITENBELEID EN CRISISCOMMUNICATIE

In de lijn van de landelijke visie op de doorontwikkeling van crisisbeheersing binnen de waterschappen, zijn er in 2015 binnen Wetterskip Fryslân stappen gezet om te komen tot een krachtiger, slagvaardiger en meer vakbekwame crisisorganisatie. De werving van - en initiële vakbekwaamheidsactiviteiten voor een aantal rollen in de crisisorganisatie zijn afgerond. Dit betreft de rollen informatie coördinator, tactisch adviseur en coördinator sectie crisiscommunicatie.

Het vakbekwaamheidsprogramma 2015 voor de crisisorganisatie, inclusief de Waddeneilanden, is grotendeels gerealiseerd. Het vakbekwaamheidsprogramma is afgerond met de meerdaagse multidisciplinaire hoogwateroefening Alert2015.

Het crisismanagementsysteem Eagle Water is geïmplementeerd binnen de crisisteams van de crisisorganisatie. In de hoogwateroefening Alert2015 is het gelukt om 'waterbeelden' uit Eagle Water te delen met het Landelijk Crisismanagementsysteem LCMS van de Veiligheidsregio. Het bepalen van de definitieve werkwijze informatiemanagement zal in 2016 geschieden.

Wetterskip Fryslân maakt volwaardig deel uit van het regionale kernteam Water en Evacuatie. Landelijke richtlijnen worden in dit kernteam regionaal 'vertaald'.

Uiteindelijk zal dit kernteam multidisciplinaire planvorming in het kader van grootschalige evacuatie ontwikkelen. Resultaten uit dit kernteam zijn eind 2015 in de bestuurscommissie Veiligheid van de Veiligheidsregio gepresenteerd.

Burgemeester en de Dijkgraaf maken deel uit van deze bestuurscommissie.

In 2015 is de crisisorganisatie slechts eenmaal formeel opgeschaald.

Op zondagavond 29 november is opgeschaald naar fase -1- Actiecentrum en dijkwachtorganisatie in verband met de verwachte hoge waterstand van de Waddenzee.

De crisisorganisatie is ook een aantal keren bijeengewoest in de zogenoemde 'pre' fase. Onder meer voor stormweer in maart, het neerslagtekort in de zomer, de volledige ICT uitval in de zomer en de asbestproblematiek in het Woudagemaal.

Om preparatief en respresief beter inzicht te krijgen in de effecten van overstroming of grootschalige wateroverlast was het voornemen om in 2015 het modelleringsprogramma 3Di te implementeren binnen de crisisorganisatie. Deze implementatie is doorgeschoven naar 2016. Dit in verband met ontwikkelingen binnen de beheersorganisatie - en de toepassingsmogelijkheden van 3Di.

INFORMATIEBEVEILIGING

Wetterskip Fryslân is in grote mate afhankelijk van informatie en informatie verwerkende systemen. Gebreken in de informatiebeveiliging leiden tot risico's van diverse aard. De afgelopen jaren is een gecontroleerd basisniveau van informatiebeveiliging gerealiseerd door het opstellen van beleid en de uitwerking van een informatiebeveiligingsplan. Hiermee voldoet Wetterskip Fryslân aan de afspraken die tussen de Unie van Waterschappen en het ministerie van Binnenlandse Zaken zijn gemaakt over het vormgeven van informatiebeveiliging binnen de waterschapsector. In 2015 is gestart met het uitvoeren van de maatregelen uit het informatiebeveiligingsplan. De uitvoering is geborgd door informatiebeveiliging te verankeren in de planning en control cyclus. Om bewustwording vergroten hebben we een integriteitspel gedaan, wordt het management geïnformeerd over belangrijke ontwikkelingen en wordt zij ondersteund om haar medewerkers hierin mee te nemen. Om kwetsbaarheden te ontdekken wordt het periodiek uitvoeren van risicoanalyses voortgezet en worden auditmiddelen ingezet. We nemen deel in meerdere kennisnetwerken gericht op het uitwisselen van kennis over de organisatorische en technische aspecten van informatiebeveiliging.

INKOOP EN AANBESTEDINGEN

In 2015 zijn de ruim 20 aanbestedingen voor goederen en diensten volgens schema uitgevoerd. Aanbestedingen die zijn afgerond in 2015 zijn bijvoorbeeld ingenieursdiensten, communicatie & vormgeving, bedrijfskleding en hekwerken.

Sommige andere aanbestedingen lopen door in 2016 zoals Accountancy, Slibtransport, Lease auto's en Schoonmaak. In 2015 zijn er ook enkele Europese aanbestedingen bijgekomen, namelijk Keuring Hef- en hijsmiddelen, Eindverwerking slib en Levering vrachtwagen. Deze aanbestedingen lopen conform planning eveneens door in 2016.

Bij de inkoop van werken is in 2015 een start gemaakt met het aanbesteden door middel van moderne contractvormen. Dit is eerst bij één project toegepast om ervaring op te doen. Er is tevens gestart met het maken van een contract-afwegingskader. Dit afwegingskader is een hulpmiddel om in een vroeg stadium van een project de juiste keuze in contract- en aanbestedingsvorm te maken. In 2016 zal dit afwegingskader verder vorm krijgen. Voor alle meervoudig onderhandse aanbestedingen bij werken wil Wetterskip Fryslân op een transparante wijze komen tot selectie van marktpartijen. Om partijen in aanmerking te laten komen voor meervoudig onderhandse aanbestedingen zijn in 2015 de Short- en Longlisten ingericht. Partijen waar Wetterskip Fryslân goede ervaring mee heeft zijn uitgenodigd voor de Shortlist. Alle andere partijen die wellicht nog niet in beeld zijn, kunnen zich aanmelden voor de Longlisten. Op die manier maken ook minder bekende marktpartijen kans om deel te nemen aan een onderhandse aanbesteding. Zo wordt de volledige markt benut.

HUISVESTING

Het motto voor het werken bij Wetterskip Fryslân is 'inspiratie door ontmoeting, kracht in verbinding'. De oude huisvesting ondersteunde deze benadering onvoldoende. Door de herinrichting van het hoofdkantoor krijgt Wetterskip Fryslân een werkomgeving die samenwerking en ontmoeting faciliteert. Door daarbij het principe van flexibele werkplekken toe te passen kunnen alle medewerkers weer in één gebouw gehuisvest worden. De herinrichting van het hoofdkantoor verloopt voorspoedig, het vernieuwde gebouw wordt in het voorjaar van 2016 opgeleverd en nog voor de zomer in gebruik genomen. Het herhuisvestingsproject draagt daarnaast bij aan de besparingsdoelstelling van Wetterskip Fryslân.

In 2015 is het realiseren van een gezamenlijke werkplaats naast het hoofdkantoor voorbereid. De nieuwe werkplaats wordt een duurzaam en energiezuinig gebouw. Dit wordt in 2017 opgeleverd. De bestaande werkplaats van de Technische Dienst (TD)

voldoet om Arbo-technische redenen niet meer. Realisatie naast het hoofdkantoor is niet alleen de goedkoopste oplossing, maar biedt ook belangrijke voordelen voor de integratie van de TD in de organisatie en de samenwerking in de nieuwe cluster Cultuur en Technisch Onderhoud.

Derde onderdeel van het programma Herinrichting is de verduurzaming van het Laboratorium. De technische installaties van het Lab worden in 2016 energiezuiniger gemaakt. Daarnaast wordt de inrichting van het Lab aangepast in dezelfde lijn als het hoofdkantoor.

Het facilitaire dienstverleningsconcept wordt aangepast aan de nieuwe manier van werken. Het betrekken van het opnieuw ingerichte kantoor markeert tevens het moment van een nieuwe digitale omgeving. Medewerkers worden getraind om te werken in deze omgeving en het (digitale) documentbeheer te optimaliseren.

Ten slotte zal dit programma bijdragen aan de (nieuw op te stellen) duurzaamheidsdoelstelling van Wetterskip Fryslân.

INFORMATIETECHNOLOGIE

Op het gebied van ICT-voorzieningen heeft het waterschap in 2015 verdere maatregelen getroffen die de beschikbaarheid en de bedrijfscontinuïteit van de ondersteunende ICT-middelen bevorderen. Het verplaatsen van het computercentrum naar twee locaties van het bedrijf Data Center Fryslân in Leeuwarden verbetert de continuïteit van de ondersteunende ICT-middelen doordat hier sprake is van een speciale geconditioneerde omgeving. Voor de telemetrie (ten behoeve van de aansturing van vooral de gemalen) wordt de inrichting zodanig ontworpen dat de continuïteit ook geborgd is in een situatie waarin er een grootschalige calamiteit plaatsvindt in het computer centrum (bijvoorbeeld brand). In 2015 zijn ook maatregelen voorbereid om ook de continuïteit van de kantoorautomatisering te borgen bij een dergelijke calamiteit. In het kader van de nieuwe huisvesting wordt de visie op de kantoorautomatisering en de telecommunicatievoorziening gerealiseerd. Zowel de wijze van inrichting van de telefonie als de kantoorautomatisering en daarbij ingezette apparatuur zullen plaats- en tijdonafhankelijk (samen)werken beter faciliteren.

LABORATORIUM

De jaarlijkse externe audit door de Raad voor Accreditatie bij het Laboratorium heeft geresulteerd in drie afwijkingen. De oplossingen voor de drie geconstateerde afwijkingen zijn goedgekeurd door de Raad waarmee de jaarlijkse controle volledig is afgehandeld. Drie afwijkingen is een historisch laag aantal.

In 2015 is aan onderstaande verbeteringen gewerkt, die grotendeels zijn afgerond:

- De huidige analysetechnieken zijn niet gevoelig genoeg om de nieuwe en een aantal oude prioritare stoffen te kunnen toetsen aan de KRW-normen.
- In opdracht van het ministerie van Landbouw en Milieu is er een landelijk bestrijdingsmiddelen meetnet opgezet met als doel een aannemelijk verband vast te stellen tussen het toepassen van bestrijdingsmiddelen en het voorkomen van normoverschrijdingen in oppervlaktewater. Hierdoor kan op een effectieve manier de voortgang van het bestrijdingsmiddelenbeleid worden gemonitord.
- De implementatie van de monstervoorbehandelingsrobot voor de lutum-analyse is niet geslaagd.

JURIDISCHE ZAKEN EN -KWALITEITSZORG

(Pre-)mediation is sinds 2015 voor medewerkers van Wetterskip Fryslân de standaard benadering in het omgaan met verschil van inzicht met een burger. Een jurist begeleidt deze gesprekken. Daarmee sluit de organisatie volledig aan bij de 'nieuwe zaakbehandeling' van de rechterlijke macht om geschillen zoveel mogelijk op informele wijze op te lossen om kostbare, langdurige gerechtelijke procedures te voorkomen. Alle juristen hebben in 2015 een (pre-)mediation training gevolgd.

Ook in 2015 zijn in het kader van juridische kwaliteitszorg weer stappen gezet om juridische en financiële risico's bij de uitvoering van taken van Wetterskip Fryslân zoveel mogelijk te beperken.

Er is een overzicht gemaakt van de lopende verzekeringen met daarbij de sturingsinstrumenten om prestatie, kosten en risico's te beïnvloeden. In 2016 worden daar verdere keuzes in gemaakt.

BIJLAGE 1:

REALISATIE VAN BATEN EN LASTEN NAAR KOSTEN- EN OPBRENGSTSOORTEN

Onderstaande tabel geeft de baten en lasten weer op het niveau van de kosten- en opbrengstsoorten en zijn daarbij afgezet tegen de begroting 2015, de gewijzigde begroting 2015 en de realisatie 2014.

KOSTENSOORTGROEPEN	KOSTENSOORTEN	JAARREKENING 2015	BEGROTING 2015	GEWIJZIGDE BEGROTING 2015	JAARREKENING 2014
1 Rente en afschrijvingen	1.1 Externe rentelasten	12.279.860	13.640.346	12.513.669	12.051.288
	1.2 Interne rentelasten	0	0	0	0
	1.3 Afschrijvingen van activa	27.632.068	27.937.141	27.937.141	25.788.835
	1.4 Afschrijvingen van boekverliezen	306.190	0	0	154.053
2 Personeelslasten	2.1 Salarissen huidig personeel en bestuurders	29.910.639	31.461.710	30.733.741	29.152.684
	2.2 Sociale lasten	5.372.005	6.310.932	6.311.016	5.719.206
	2.3 Rechtstreekse uitkeringen huidig personeel en bestuurders	1.742.192	1.833.570	1.833.883	1.831.063
	2.4 Overige personeelslasten	1.705.325	1.460.354	1.460.354	1.437.227
	2.5 Personeel van derden	3.658.797	2.326.060	2.348.290	3.371.280
	2.6 Uitkeringen voormalig personeel en bestuurders	979	0	0	0
3 Goederen en diensten van derden	3.1 Duurzame gebruiksgoederen	373.068	369.791	369.791	2.888.815
	3.2 Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen	2.988.588	3.166.409	3.200.870	2.708.571
	3.3 Energie	6.657.052	7.532.008	7.532.008	6.611.341
	3.4 Huren en rechten	2.471.785	2.396.253	2.396.253	2.270.359
	3.5 Leasebetalingen operational lease	0	0	0	0
	3.6 Pachten en erfpachten	5.258	5.355	5.355	5.319
	3.7 Verzekeringen	248.516	276.379	276.379	243.468
	3.8 Belastingen	180.706	185.876	185.876	155.520
	3.9 Onderhoud door derden	16.022.965	16.475.909	16.535.909	13.527.058
	3.10 Overige diensten door derden	20.069.274	18.842.169	18.947.557	22.750.510
4 Bijdragen aan derden	4.1 Bijdragen aan bedrijven	-3.000	0	0	0
	4.2 Bijdragen aan het Rijk	1.700.441	0	0	298.603
	4.3 Bijdragen aan openbare lichamen	9.447.654	11.407.583	11.357.583	5.049.988
	4.4 Bijdragen aan overigen	686.531	442.500	467.500	607.096
5 Toevoegingen voorzieningen- onvoorzien	5.1 Toevoegingen aan voorzieningen	2.176.346	530.190	1.702.190	645.557
	5.2 Onvoorzien	0	150.000	150.000	0
		145.633.239	146.750.536	146.265.365	137.267.840

OPBRENGSTSOORTGROEPEN	OPBRENGSTSOORTEN	JAARREKENING 2015	BEGROTING 2015	GEWIJZIGDE BEGROTING 2015	JAARREKENING 2014
1 Financiële baten	1.1 Externe rentebaten	21.621	0	0	3.891
	1.2 Interne rentebaten	0	0	0	0
	1.3 Dividenden en bonusuitkeringen	0	0	0	0
2 Personeelsbaten	2.1 Baten in verband met salarissen en sociale lasten	32.584	9.881	9.881	23.654
	2.2 Uitlening van personeel	478.998	430.000	430.000	498.320
3 Goederen en diensten aan derden	3.1 Verkoop van grond	966.554	20.000	20.000	18.565
	3.2 Verkoop van duurzame goederen	145.958	100	100	145.404
	3.3 Verkoop van overige goederen	46.937	40.000	40.000	89.947
	3.4 Opbrengst uit grond en water	363.687	263.500	263.500	333.163
	3.5 Huuropbrengst uit overige eigendommen	44.615	42.200	42.200	43.707
	3.6 Diensten voor derden	1.934.024	860.334	863.754	3.103.954
4 Bijdragen van derden	4.1 Bijdragen van Europese Unie	0	0	0	0
	4.2 Bijdragen van het Rijk	1.656.110	0	0	1.855.991
	4.3 Bijdragen van provincies	30.514	0	0	74.363
	4.4 Bijdragen van overige openbare lichamen	2.963.232	2.940.000	2.940.000	1.473.683
	4.5 Bijdragen van overigen	70.061	152.200	152.200	508.972
5 Waterschapsbelastingen	5.1 Opbrengst watersysteemheffing gebouwd	38.815.398	38.150.923	38.150.923	37.488.172
	5.2 Opbrengst watersysteemheffing ingezetenen	22.150.884	22.025.275	22.025.275	21.308.013
	5.3 Opbrengst watersysteemheffing ongebouwd	16.494.278	17.305.573	17.305.573	13.263.954
	5.4 Opbrengst watersysteemheffing natuur	1.231.264	1.179.925	1.179.925	1.412.186
	5.5 Opbrengst verontreinigingsheffing	2.031.936	1.697.263	1.697.263	1.764.181
	5.6 Opbrengst zuiveringsheffing bedrijven	15.834.028	15.815.297	15.815.297	14.254.851
	5.7 Opbrengst zuiveringsheffing huishoudens	35.271.711	35.434.558	35.434.558	34.869.008
	5.8 Kwijtschelding/oninbaar	-3.875.823	-3.560.000	-3.560.000	-3.654.022
6 Interne verrekeningen	6.1 Onttrekkingen aan voorzieningen	256.862	0	0	144.043
	6.2 Geactiveerde lasten	8.864.495	8.691.900	8.493.448	8.164.073
		145.829.930	141.498.931	141.303.898	137.188.073
	Jaarresultaat	196.690	-5.251.605	-4.961.466	-79.768

BIJLAGE 2:

REALISATIE VAN NETTO-KOSTEN NAAR BELEIDSPRODUCTEN

BEHEERPRODUKTEN JAARREKENING 2015		JAARREKENING 2015	BEGROTING 2015	GEWIJZIGDE BEGROTING 2015	JAARREKENING 2014
101011	Beheersplan waterkeringen	154.348	266.415	274.557	385.806
101012	Waterbeheersplan	924.693	615.189	634.486	1.296.417
101015	Thema- en gebiedsgerichte plannen	4.373.156	3.909.874	4.122.877	3.642.966
101016	Calamiteitenplannen	251.453	300.666	282.311	235.527
101017	Plannen afvalwaterketenbeleid	924.939	1.258.772	1.221.733	632.143
101021	Plannen van derden	2.562.888	2.637.295	2.625.781	2.358.256
101022	Afvalwaterplannen	1.276.200	1.234.600	1.234.600	0
102031	Legger waterkeringen	82.193	73.073	75.182	11.324
102032	Beheersregister waterkeringen	146.022	353.194	371.406	196.357
102033	Veiligheidstoetsing waterkeringen	748.647	727.768	875.729	734.555
102041	Aanleg en verwerving primaire waterkeringen	1.926.474	2.018.887	2.021.036	996.895
102042	Onderhoud primaire waterkeringen	3.097.397	3.101.744	3.188.622	1.763.148
102043	Aanleg en verwerving regionale waterkeringen	5.919.452	5.940.145	5.943.221	5.533.600
102044	Onderhoud regionale waterkeringen	2.475.013	2.451.091	2.452.487	2.431.242
102046	Onderhoud overige waterkeringen	170.139	142.188	141.698	163.291
102047	Voorzieningen verwante belangen waterkeringen	579	4.997	4.855	460
102051	Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	44.536	65.248	66.788	50.173
103061	Peilbesluiten	413.120	612.008	528.872	520.317
103062	Waterakkoorden	0	0	0	0
103063	Legger waterlopen en kunstwerken	138.101	98.590	105.182	31.469
103064	Beheersregister waterlopen en kunstwerken	1.214.003	1.414.582	1.362.081	1.118.753
103071	Aanleg en verwerving waterlopen	3.233.601	3.302.855	3.303.560	3.233.683
103072	Onderhoud waterlopen	4.972.838	5.397.431	5.402.850	5.006.459
103073	Bouw en verwerving kunstw. passieve waterbeheersing	5.651	5.651	5.651	5.651
103074	Onderhoud kunstwerken passieve waterbeheersing	2.439.282	2.716.439	2.714.211	2.667.718

103076	Voorzieningen verwante belangen watersystemen	252.373	331.065	334.029	296.508
103077	Muskusrattenbestrijding	3.993.957	4.638.883	4.457.406	4.437.781
103081	Baggerprogramma	1.906	22.935	23.318	0
103082	Verwijd.en verwerk.verspreidbare baggerspecie	1.334.006	2.070.059	2.077.206	1.477.714
103083	Verwijd.en verwerk niet-verspreidbare baggerspecie	0	0	0	0
103084	Bijdragen aan derden voor baggeren	629.007	311.093	311.545	525.302
103085	Saneringsprogramma	4.768	119.214	120.202	107.334
103086	Sanering van waterbodems	115.990	339.473	340.505	175.104
103091	Bouw en verwerving kunstwerken actieve waterbeheersing	4.335.337	4.916.894	4.923.509	4.106.792
103092	Onderhoud kunstwerken actieve waterbeheersing	6.527.902	6.262.789	6.274.978	5.127.071
103093	Bediening kunstwerken actieve waterbeheersing	6.274.300	6.552.232	6.572.267	5.714.240
103101	Calamiteitenbestrijding watersystemen	41.132	59.947	61.943	14.948
103111	Monitoring waterkwantiteit	587.093	826.813	796.621	562.411
103112	Monitoring waterkwaliteit	3.210.584	3.105.792	3.158.700	3.054.569
103113	Monitoring grondwater	0	2.451	2.451	0
104121	Bouw en verwerving transportstelsels	2.180.074	2.099.101	2.099.607	2.187.674
104122	Onderhoud transportstelsels	1.619.966	1.682.387	1.695.200	1.422.201
104123	Beheer transportstelsels	1.725.258	1.490.134	1.493.764	1.512.649
104131	Bouw en verwerving zuiveringsinstallaties	6.892.690	6.863.265	6.863.626	6.923.298
104132	Onderhoud zuiveringsinstallaties	3.735.689	3.656.384	3.605.803	4.622.015
104133	Beheer zuiveringsinstallaties	8.605.906	10.213.404	10.253.630	9.420.510
104134	WVO-heffing effluent	16.853	18.323	18.323	14.309
104136	IBA-inrichtingen	173.423	158.629	158.629	222.769
104141	Bouw en verwerving slibverwerkingsinstallaties	417.629	417.629	417.629	449.471
104142	Onderhoud slibverwerkingsinstallaties	301.231	345.220	347.054	367.945
104143	Beheer slibverwerkingsinstallaties	3.622.270	3.376.374	3.382.745	3.367.168
104144	Afzet slib/restproducten	5.154.056	5.654.027	5.654.027	5.290.821
104151	Afvalwaterbehandeling door derden	220.000	185.000	185.000	219.392
106191	Legger vaarwegen, kunstwerken en havens	24.707	0	0	13.728

106192	Beheerreg. vaarwegen/kunstwerken/havens	16.472	0	0	8.883
106201	Aanleg en verwerving vaarwegen en havens	0	0	0	0
106202	Onderhoud vaarwegen en havens	41.075	0	0	-234.981
106203	Baggeren vaarwegen en havens	0	0	0	18.050
106204	Bouw/verwerving kunstw./vaarwegenbeheer	0	0	0	0
106205	Onderhoud kunstwerken vaarwegenbeheer	0	0	0	0
106206	Bediening kunstwerken en vaarwegenbeheer	0	0	0	0
106207	Vaarwegen-Voorz. verwante belangen	0	0	0	0
107221	Keur	0	0	0	0
107231	Vergunningen en keurontheffingen	0	0	0	1.886.780
107241	Toezicht keur	0	0	0	431.369
107242	Repressieve handhaving keur	0	0	0	390.763
108251	WVO-vergunningen	0	0	0	212.024
108252	WVO-meldingen	0	0	0	186.647
108261	Toezicht WVO	0	0	0	1.254.867
108262	Repressieve handhaving WVO	0	0	0	177.433
108271	Rioleringsplannen	0	0	0	45.540
108272	Subsidies lozingen	0	0	0	24.590
108281	Stimulering derden aanpak diffuse emissies	0	0	0	17.668
108291	Grondwaterbeheer vergunningverlening	0	0	0	112.109
108301	Grondwaterbeheer handhaving	0	0	0	30.624
109291	Kostentoedeling, classificatie en belastingverordeningen	44.826	45.382	45.382	45.139
109292	Aanslagen huishoudens en forfaitaire bedrijfsruimten	506.532	512.818	512.818	510.076
109293	Aanslagen WVO overige bedrijven	1.997.991	1.998.404	2.036.818	1.999.870
109295	Verzoek-, bezwaar- en beroepschriften huishoudens en forfaitaire bedrijfsruimten	694.801	703.423	703.423	699.661
109301	Betalingsverwerking aanslagen	461.706	467.436	467.436	464.936
109302	Kwijtschelding	322.746	326.751	326.751	325.004
109303	Invorderingsmaatregelen aanslagen	927.895	939.410	939.410	934.387

110311	Bestuur	2.200.704	2.231.862	2.249.100	868.495
110312	Bestuursondersteuning	2.062.817	2.030.592	2.051.893	1.866.925
110313	Beheer niet-reglementaire zaken	0	0	0	0
110321	Externe communicatie	640.525	681.098	626.419	651.656
111011	Onvoorzien	0	150.000	150.000	0
111031	Belastingopbrengst	-131.946.615	-131.608.815	-131.608.815	-124.360.365
111041	Verleende kwijtschelding en oninbaar	3.875.823	3.560.000	3.560.000	3.654.022
111051	Dividenden en overige algemene opbrengsten	0	0	0	0
111052	Overige baten en lasten	13.508.974	13.781.169	13.452.594	13.207.660
111053	Geactiveerde lasten	748	0	0	
112221	Beheer Keurkwartet en VTH-beleid	368.807	0	0	0
112231	Vergunningen en meldingen Keur	1.897.328	2.450.214	2.354.044	0
112241	Adviezen Wabo	90.276	76.777	71.356	0
112242	Adviezen Waterwet aan andere waterbeh.	5.390	0	0	0
112251	Toezicht	1.708.332	1.658.168	1.537.146	0
112261	Bestuursrechtelijke handhaving	793.255	827.137	806.252	0
112271	Riolerings-plannen	44.093	43.207	43.566	0
112272	Subsidies lozingen	41.633	0	0	0
112273	Stim. derden aanpak diffuse bronnen	4.344	42.814	46.380	0
199999	Resultaat	196.690	-5.286.065	-5.158.366	-79.768

BIJLAGE 3:

LIJST VAN VERBONDEN PARTIJEN

Onderstaand overzicht bevat de partijen waarmee Wetterskip Fryslân op een of andere manier mee verbonden is. Conform de voorschriften uit het Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen worden de verbonden partijen niet geconsolideerd in de jaarrekening van Wetterskip Fryslân.

(stand per 31-12-2015 uit de jaarrekeningen 2015, tenzij anders vermeld)

NAAM	VESTIGINGSPLAATS	RECHTSVORM	EIGEN VERMOGEN	VREEMD VERMOGEN	
				LANGLOPENDE SCHULDEN	KORTLOPENDE SCHULDEN
Wetterskip Fryslân Deelnemingen BV	Leeuwarden	Besloten vennootschap	431.912		4.188
Voorzuivering Zuivelafvalwater Workum V.O.F.	Leeuwarden	Vennootschap onder firma	169.945	410.000	661.953
Stichting Ir. D.F. Woudagemaal	Leeuwarden	Stichting	194.847		264.713
Stichting Waterschapserfgoed	Leeuwarden	Stichting	-3.244		241.006
Hefpunt	Groningen	Gemeenschappelijke regeling	0	800.000	14.722.294
Waterschapshuis*	Amersfoort	Gemeenschappelijke regeling	1.471.895		1.429.553
Ver. van waterschappen en waterbedrijven	Leeuwarden	Vereniging	0	0	0
Friese Uitvoeringsdienst Milieu en Omgeving*	Grou	Gemeenschappelijke regeling	1.245.160		2.975.745

* Bron: jaarrekening 2014

BIJLAGE 4:

STAAT VAN VASTE ACTIVA

	STAND 01/01/2015				MUTATIES IN JAAR 2015								STAND 31/12/2014			
	CUMULATIEVE												CUMULATIEVE			
	AANSCHAFPRIJS (1)	AFSCHRIJVINGEN EN BIJDRAGEN RESERVES (3)	SUBSIDIES (4)	BOEKWAARDE (5)	OVERNAME (6)	NIEUWBOUW DERDEN (7)	GEACTIVEERDE LASTEN (8)	OVERBOEKING ONDERHANDE WERK (9)	AANSCHAF- WAARDEDES- INVESTeringen (10)	CUMULATIEVE AFSCHRIJVINGEN DESINVEST- TERINGEN (11)	ONTVANGEN SUBSIDIES (12)	AFSCHRIJVINGEN (13)	AANSCHAFPRIJS (14)	AFSCHRIJVINGEN EN BIJDRAGEN RESERVES (15)	SUBSIDIES (16)	BOEKWAARDE (17)
A Werken in exploitatie (IVA)																
* primaire waterkeringen (bijdrage HBWP)	8.706.794,77	482.733,96		8.224.061					4.727.633,00			1.235.752,92	13.434.428	1.718.487		11.715.941
A Werken in exploitatie (MVA)																
* gronden	2.482.778			2.482.778									2.482.778			2.482.778
* vervoermiddelen en werktuigen	6.609.905	3.951.381		2.658.524			335.394	776.463	531.117		635.430	6.168.837	4.055.694			2.113.143
* overige bedrijfsmiddelen	4.169.511	2.155.537		2.013.974			2.781.762	1.025.476	1.025.476		1.422.052	5.925.796	2.552.113			3.373.683
* kantoren, dienstwoningen en werkplaatsen	16.964.123	5.292.499		11.671.624				127.704	66.859		336.757	16.836.420	5.562.397			11.274.023
* primaire waterkeringen	28.202.363	8.322.337		19.880.026			993.523				1.115.377	29.195.886	9.437.714			19.758.172
* boezemwaterkeringen	136.302.939	34.312.384		101.990.555			10.682.602	729.389	729.389		5.818.910	146.256.153	39.401.905			106.854.248
* watergangen en waterkwaliteitskunstwerken	88.737.334	40.698.677		48.038.657			1.256.353	3.249.025	3.249.025		3.634.260	86.744.662	41.083.912			45.660.750
* gemalen waterkwaliteit	65.085.183	17.014.551		48.070.632			9.196.211	1.363.300	1.363.300		3.968.113	72.918.093	19.619.364			53.298.729
* zuiveringstechnische werken:																
- zuiveringsinstallaties	155.998.572	72.541.102		83.457.469			5.818.223	8.325.969	8.325.969		6.950.994	153.490.826	71.166.127			82.324.699
- transportsystemen	51.774.224	28.728.209		23.046.015			344.847	3.920.921	3.920.921		2.072.249	48.198.150	26.879.537			21.318.613
- slibverwerkingsinstallaties	10.029.223	6.978.079		3.051.144							412.519	10.029.223	7.390.598			2.638.625
* wegen	519.424	423.414		96.010				73.671	73.671		29.655	445.753	379.398			66.355
Totaal werken in exploitatie	575.582.375	220.900.906		354.681.469			36.136.548	19.591.917	19.285.728		27.632.068	592.127.005	229.247.246			362.879.760
									306.190		27.938.257					
B Onderhanden werken (IVA)																
* primaire waterkeringen (bijdrage HBWP)	4.727.633			4.727.633		6.426.278			-4.727.633				6.426.278			6.426.278
B Onderhanden werken (MVA)																
* gronden																
* vervoermiddelen en werktuigen	675.323			675.323		300.834			-365.523			610.634				610.634
* overige bedrijfsmiddelen	2.614.164		2.733	2.611.430		1.718.883			-2.751.633		-2.733	1.581.414				1.581.414
* kantoren, dienstwoningen en werkplaatsen	235.599			235.599		3.435.380	29.636					3.700.615				3.700.615
* primaire waterkeringen	12.306.122		19.057.838	-6.751.716		7.784.116	1.454.528	-993.523			14.843.728	20.551.243		33.901.566		-13.350.323
* boezemwaterkeringen	22.982.843		1.337.704	21.645.139		10.474.116	1.343.260	-10.682.602			4.042.181	24.117.617		5.379.885		18.737.732
* watergangen en waterkwaliteitskunstwerken	8.181.792		3.921.942	4.259.850		6.099.162	1.681.345	-1.256.353			2.285.265	14.705.946		6.207.208		8.498.739
* gemalen waterkwaliteit	17.017.840		4.785.466	12.232.375		8.859.134	2.488.943	-9.196.211			1.426.579	19.169.707		6.212.045		12.957.662
* zuiveringstechnische werken:																
- zuiveringsinstallaties	8.561.027			8.561.027		7.438.690	1.197.880	-5.818.223				11.379.374				11.379.374
- transportsystemen	2.790.357		308.207	2.482.150		2.303.432	608.753	-344.847			-217.816	5.357.695		90.391		5.267.304
- slibverwerkingsinstallaties	388.734			388.734		61.487	60.150					510.370				510.370
* wegen	0			0								0				0
Totaal onderhanden werken	80.481.435		29.413.891	51.067.544		54.901.512	8.864.495	-36.136.548			22.377.203	108.110.893		51.791.094		56.319.799
Totaal materiële activa	656.063.809	220.900.906	29.413.891	405.749.013		54.901.512	8.864.495		19.591.917	19.285.728	22.377.203	27.632.068	700.237.898	229.247.246	51.791.094	419.199.559
	aanschafprijs	cumulatieve afschrijvingen	verminderingen	boekwaarde	herwaardering	overige ver- meerderingen		waarde vermindering	overige verminderingen			aanschafprijs	cumulatieve			boekwaarde
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)		(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)
Financiële vaste activa																
Deelneming Wetterskip Fryslân Deelnemingen				99.600					-				99.600			99.600
Kapitaalverstrekking aan bedrijven				412.845									412.845			412.845
Deelneming Wetterskip Leasing BV				-					-				-			-
Leningen aan ambtenaren				-					-				-			-
				512.445									512.445			512.445

BIJLAGE 5:

STAAT VAN VASTE GELDLENINGEN

BANK	OORSPRONKE- LIJK BEDRAG GELDLENIING	SOORT LENIING	RENTE- PERCENTAGE	STAND 01-01-15	AFLOSSINGEN	LAATSTE AFLOSSING	STAND 31-12-15	RENTE TE BETALEN	RENTE T.L.V. BEGROTINGS- JAAR	AFLOSSING 2016	VERSCHUL- DIGDE RENTE 2016
BNG	13.613.406	lin.	4,700	2.722.681	680.670	2018	2.042.011	127.966	122.901	680.670	10.131
BNG	13.613.406	lin.	4,840	3.403.352	680.670	2019	2.722.681	164.722	146.328	680.670	55.182
NWB	1.290.000	lin.	5,180	86.000	86.000	2015	-	4.455	4.455	-	-
NWB	1.250.000	lin.	5,450	500.000	62.500	2022	437.500	27.250	24.705	62.500	15.271
NWB	1.900.000	lin.	4,470	855.000	95.000	2023	760.000	38.219	35.388	95.000	19.817
NWB	1.134.451	lin.	7,650	56.723	56.723	2015	-	4.339	1.121	-	-
NWB	680.670	lin.	6,570	163.361	27.227	2020	136.134	10.733	10.733	27.227	-
NWB	453.780	lin.	6,570	108.907	18.151	2020	90.756	7.155	7.129	18.151	106
NWB	453.780	lin.	6,400	45.378	22.689	2016	22.689	2.904	1.634	22.689	-
NWB	1.361.341	lin.	6,400	136.134	68.067	2016	68.067	8.713	5.082	68.067	-
NWB	2.042.011	ann.	6,430	914.461	914.461	2015	0	29.563	29.563	-	-
NWB	3.403.352	lin.	6,300	453.780	226.890	2016	226.890	28.588	27.397	226.890	-
NWB	3.176.462	ann.	6,270	1.566.067	1.566.067	2015	0	138.694	44.866	-	-
NWB	907.560	lin.	5,890	136.134	45.378	2017	90.756	8.018	5.568	45.378	2.450
NWB	3.176.462	ann.	5,900	1.534.472	1.534.472	2015	-0	48.536	45.518	-	-
NWB	907.560	lin.	5,950	272.268	45.378	2020	226.890	16.200	13.950	45.378	9.000
NWB	1.361.341	lin.	6,000	598.990	54.454	2025	544.536	35.939	35.277	54.454	5.963
NWB	907.560	lin.	5,370	317.646	45.378	2021	272.268	17.058	15.027	45.378	10.153
NWB	10.000.000	fixe	4,070	10.000.000	10.000.000	2015	-	226.359	203.748	-	-
ASN	15.000.000	fixe	4,040	15.000.000	-	2019	15.000.000	606.000	606.000	-	28.617
NWB	35.000.000	lin.	3,315	14.000.000	14.000.000	2015	-	446.299	233.586	-	-
NWB	35.000.000	lin.	3,645	16.333.333	16.333.333	2015	0	494.222	295.772	-	-
NWB	35.000.000	lin.	4,145	25.200.000	25.200.000	2015	-	867.111	518.931	-	-
NWB	35.000.000	lin.	4,195	26.600.000	26.600.000	2015	-	926.325	554.368	-	-
NWB	10.000.000	lin.	4,245	8.000.000	8.000.000	2015	-	281.915	168.715	-	-
NWB	10.000.000	fixe	2,670	10.000.000	10.000.000	2015	-	199.701	131.468	-	-
NWB	10.000.000	fixe	2,870	10.000.000	10.000.000	2015	-	188.712	142.473	-	-
NWB	10.000.000	fixe	3,865	10.000.000	10.000.000	2015	-	353.674	190.485	-	-
NWB	10.000.000	fixe	4,205	10.000.000	10.000.000	2015	-	489.434	205.596	-	-
NWB	15.000.000	fixe	4,500	15.000.000	-	2041	15.000.000	675.000	675.000	-	671.250
NWB	20.000.000	fixe	4,460	20.000.000	-	2042	20.000.000	892.000	878.983	-	514.750
NWB	20.000.000	fixe	4,500	20.000.000	-	2043	20.000.000	900.000	900.000	-	227.500
BNG	10.000.000	fixe	2,200	10.000.000	-	2020	10.000.000	220.000	220.000	-	29.944
NWB	10.000.000	fixe	2,410	10.000.000	10.000.000	2015	-	154.504	119.693	-	-
NWB	10.000.000	fixe	2,970	10.000.000	10.000.000	2015	-	417.427	147.141	-	-
NWB	10.000.000	fixe	2,530	10.000.000	10.000.000	2015	-	246.762	114.370	-	-
Provincie	15.000.000	fixe	3,170	15.000.000	-	2028	15.000.000	475.500	475.500	-	161.540
NWB	15.000.000	fixe	3,498	15.000.000	-	2039	15.000.000	524.700	524.700	-	51.751
NWB	10.000.000	fixe	3,264	10.000.000	-	2036	10.000.000	326.400	326.400	-	251.283
NWB	10.000.000	fixe	3,332	10.000.000	-	2037	10.000.000	333.200	333.200	-	128.716
NWB	10.000.000	fixe	3,364	10.000.000	-	2038	10.000.000	336.400	336.400	-	19.355
NWB	10.000.000	fixe	3,406	-	-	2040	10.000.000	-	253.817	-	253.817
NWB	10.000.000	fixe	3,422	-	-	2045	10.000.000	-	168.756	-	255.009
NWB	10.000.000	fixe	2,798	10.000.000	-	2054	10.000.000	279.800	279.800	-	44.461
NWB	10.000.000	fixe	1,617	-	-	2052	10.000.000	-	133.347	-	133.347
NWB	173.991.630	lin.	2,925	-	-	2055	173.991.630	-	2.523.713	4.349.791	2.460.620
NWB	10.000.000	fixe	1,318	-	-	2025	10.000.000	-	32.860	-	32.860
NWB	10.000.000	fixe	1,461	-	-	2026	10.000.000	-	12.008	-	12.008
				334.004.688	176.363.508		381.632.810	11.580.498	12.283.472	6.422.243	5.404.901
					Gemiddelde rentevoet:		3,19%		Gemiddelde looptijd:		29,7

COLOFON

REDACTIE

Concerncontrol
Communicatie

ADRESGEGEVENS

Harlingerstraatweg 113
8914 AZ Leeuwarden
Postbus 36, 8900 AA Leeuwarden
Telefoon 058 - 292 22 22
www.wetterskipfryslan.nl

VORMGEVING & OPMAAK

GH+O Communicatie en Creatie
Leeuwarden

FOTOGRAFIE

Wetterskip Fryslân
Daniël Hartog
Arthur Smeets
Humphrey Paap

